

Rapport

1. årgang

marts 1965

nr. 1

KINA * VIETNAM
MALAYSIA

Japan * Gambia * Indien

Verdensbankens regnskab

Dansk u-lands Forbund?

Ridder Lembourns u-lands korstog

Scharnbergs forslag

Kommentarer: Den der kommer allersidst

*Den forsvundne mand * Festival * Seidenfaden*

Rapport udkommer første årgang med mindst 328 sider i format A-4. Årgangen forsynes med register. Hovedvægten vil blive lagt på behandlingen af stof fra de såkaldte u-lande. Afrika, Asien og Latinamerika vil stå i forgrunden. Dette indebærer, at den øvrige verdens holdning til disse tre kontinenter vil blive inddraget i betragtningerne. Også Danmarks syn på u-lande og deres problemer vil bladet interessere sig for.

Rapports store artikler i de første numre skal betragtes som et oplæg til yderligere oplysning. Meningen er, at vi i de kommende udgaver bygger på den baggrund, vi her skitserer. I nr. 2 gør amanuensis, cand. mag. Niels Amstrup således status over Latinamerika.

Rapport betragter sig ikke som konkurrent til noget eksisterende dansk blad. Vi vil nemlig se det som vor væsentligste opgave at bringe nogle af de mange informationer, som andre lader ligge. Orientering går hos os forud for debat.

Rapport udbeder sig reaktioner fra sine læsere. Lad os vide, hvor vi, indenfor de rammer vi har afstukket, efter Deres mening bør sætte ind.

Rapport behandler også kulturelle nyheder fra u-landene. Litteratur, kunst, musik. Derudover vil vi tage stilling til de bøger, der udkommer på dansk om u-lande og deres problemer.

Brugsanvisning Stoffet er ordnet således: Først kommer Afrika, Asien og Latinamerika. Derpå øvrige verdensdele fulgt af dansk stof og kultur-nyheder.

Anbefaling Kan De lide os, så anbefal os!

Afrika

Togo

UDSPIL

Togos præsident, Nicolas Grunitzky, har været på besøg i Elfenbenskystens hovedstad Abidjan. Grunitzky, der kom til magten i det tidligere franske mandatområde, da oprørske professionelle soldater myrdede hans forgænger, Sylvanus Olympio, i en 24 timers revolution (som Grunitzky ikke havde noget som helst med at gøre), menes at være stemt for at slutte sig til »Ententen«. (Se: Niger, hilsen fra Nanking.) Togos alvorligste problem har hele tiden været en grænsestrid med Ghana, opstået ved at den europæiske grænsedragning i sin tid delte Ewe-stammen.

Grunitzkys udspil i retning af Elfenbenskystens præsident Houphouët-Boigny er logisk, fordi denne er en af Nkrumahs alvorligste modstandere. Lykkes det H-B at få Grunitzky til at melde sig ind i familien, vil det betyde, at Ghana på alle sider er omsluttet af Entente-magter. Om Ghanas holdning til Togo herigennem vil blive mere blid må anses for tvivlsomt.

Burundi

KINESERNE UD

Kong Mwambutas nye premierminister, Joseph Bamina, besluttede som en af sine første handlinger i begyndelsen af februar at lukke den kinesiske ambassade i landet. Umiddelbart efter, han havde taget bestemmelse om det ekstraordinære skridt, lod han soldater fra Burundis af belgiske officerer kommanderede hær omringe Peking-Kinas ambassade.

Denne drastiske forholdsregel skyldtes, at man havde opdaget store forsyninger kinesiske våben i Burundi, skriver »The Times«. »The Times«, hvis meddelelser fra Burundi er dateret »Bruxelles«, mener at vide, at våbenene var kørt til Burundis grænse i militærkøretøjer fra Tanzania og derpå smuglet over grænsen.

Bamina blev premierminister, efter at Ngendadumwe var blevet myrdet. Ngendadumwe havde igen afløst Nyamoya, der i sin premierministertid havde indledt den prokinesiske politik. Mordet på Ngendadumwe blev taget som et tegn på, at de Kina-venlige kredse i Burundi ikke skyede noget middel.

»The Times« meddeler videre, at kineserne trænede congolesiske oprørere i fire forskellige lejre, og at kinesiske instruktører også er aktive i Uganda og Tanzania, hvor de foruden congolesere også skal være i færd

med at træne »oprørere fra Mozambique og algerere«.

Bemærkningen om algerierne understreger meddelelsens karakter. For tværtimod at kineserne træner algerere i Tanzania, træner algerierne på Tanganyikas territorium flygtninge fra bl. a. Mozambique og Sydafrika. Algerernes rolle blev understreget under den korte, hektiske militærrevolte i Tanganyika i foråret 1964. Til en gruppe sydafrikanske guerilla-soldater, som netop var ankommet fra en algersk træningslejr i Alger, tilkaldte præsident Nyerere omgående de algerske officerer, som havde trænet den, for at forhindre, at de fremmede guerilla-enheder eventuelt lod sig bevæge til at tage Tanganyika-mytteristerens side.

Den egentlige baggrund for de urolige forhold omkring den politiske magt i Burundi skal søges i, at dette land er forblevet et monarki, mens de omkringliggende områder alle er republikker. Gennem monarkiet har Ruanda-Urundis tidligere feudalherrer, watussierne, bevaret meget af den indflydelse, som de så blodigt mistede i Republikken Ruanda, som så dagens lys efter tvivlsomme politiske manøvrer fremmet af belgierne. I Republikken Ruanda har bahutuerne, som tidligere nærmest var watussierne livegne, i dag – gennem valg og »demokrati« – magten.

Meddelelser om den kinesiske infiltration i området skal sikkert tages med samme forbehold, som det i sin tid viste sig klogt at tage over for beretninger om den kinesiske indflydelse i Alger. Fordi han havde været i Peking fik den algerske eksilregerings anden premierminister, Ben Khedda, tilnavnet »Kineseren«. Han blev fremstillet som farlig rød og afsløredes efter Algiers selvstændighed som en moderat politiker. At kineserne søger at fiske i de rørte vande, hvor den vestlige hjælp er utilstrækkelig, og hvor det vestlige politiske engagement – som f. eks. i Tshombe – er af tvivlsom karakter vurderet med afrikanske øjne, synes dog hævet over enhver tvivl. Kinesernes aktivitet behøver dog ikke at være ensbetydende med succesrig aktivitet.

Niger

HILSEN FRA NANKING

Nigers indenrigsminister, Diamballa Yansambou Maïga, har i sit lands hovedstad, Niamey, fremlagt materiale, som skal vise, at en kinesisk inspireret oprørsvirksomhed truer Niger.

Baggrunden for uroen i Niger er flersidet. Dens væsentligste side er magtkampen mellem den nuværende præsident, Hamani Diori, og lederen af det forbudte oppositionsparti, Sawaba, Djibo Bakary.

Kampen er blevet tilspidset dels gennem henrettelse af oprørere og dels gennem disses militære aktioner. Det materiale, man præsenterede, skulle vise, at mellem 20 og 30 med-

lemmer af Sawaba har været på guerilla træningslejr i Nanking i Kina, og at det er disse folk, som har ledet en række angreb på fjerne regeringsposter, toldsteder etc. i Niger.

Niger har ved flere lejligheder vist sig som hørende til på højrefløj af de tidligere franske stater i Vestafrika. Væsentligste politiske forskel på Diori og Bakary var i sin tid, at Diori gik ind for samarbejde med Elfenbenskysten og de løst sammenholdte »Entente-magter«, som Elfenbenskystens præsident, Houphouët-Boigny, er fornemmeste talsmand for. (Foruden Elfenbenskysten og Niger, Øvre Volta og Dahomey). Bakary derimod var og er tilhænger af en stærkere vestafrikansk integrering, og han havde i sin tid gerne set Niger tilsluttet Mali-forbundet mellem Soudan (det tidl. franske) og Senegal.

Ved et valg i 1957 i Niger var Bakarys parti blevet det største med $\frac{2}{3}$ majoritet, og han dannede regering. Under de Gaulle planens folkeafstemning i 1958 gik Bakary ind for et nej til de Gaulles samarbejdsforslag og fuld selvstændighed med det samme. Befolkningen stemte alligevel ja, og så trådte Bakary tilbage. Han havde med andre ord lidt nederlag for den absolutte selvstændighedslinie, som Guineas Sekou Touré fulgte – og vandt på.

Samtidig med, at indenrigsministeren rettede sine beskyldninger mod Sawaba og Kina hævdede han også, at andre guerillas blev trænet i Ghana. Logikken i dette er klar. For Ghana opfatter netop Elfenbenskysten som en af sine værste rivaler i Vestafrika, og Ghanas Nkrumah anser Houphouët-Boignys pro-vestlige samarbejdslinie for u-afrikansk og ny-kolonialistisk.

At forholdene i Ententen ikke er de bedste, fik man iøvrigt bevis for omkring årsskiftet 1963-64, da arbejderne i Dahomey væltede deres regering, og dette omgående førte til, at Niger udviste henimod 15.000 Dahomey-arbejdere, som man frygtede kunne smugle revolutionens bacille over grænsen.

Zambia

KINESISKE PENGE

»Northern News«, Zambias eneste avis, der udkommer dagligt, har meddelt, at den kinesiske regering skulle være villig til at finansiere den del af en jernbane fra Zambia til Tanganyikas kyst, som ville løbe igennem Tanganyika. Under disse omstændigheder mener bladet ikke, at det skulle være vanskeligt at finde pengene til resten af projektets gennemførelse.

Zambias store problem er, at dets værdifulde kobbereksport kun kan komme til havnebyer enten via den portugisiske koloni Angola eller den portugisiske koloni Moçambique. Zambias tredje jernbaneforbindelse med omverdenen munder ud i Sydafrika og går – som forbindelsen til Moçambique – gennem

Syd-Rhodesia. Zambias økonomi er med andre ord afhængig af, at landet har et godt forhold til de områder i Afrika, som ud fra et afrikansk nationalistisk synspunkt er de værste, man kan have noget med at gøre. En jernbane fra Zambias hovedstad Lusaka til en havneby i f. eks. det sydlige Tanganyika ville gøre landet uafhængigt af hensyn til de stater, hvor apartheid'en triumferer i den ene eller den anden form.

»Northern News« benyttede iøvrigt lejligheden til påny at offentliggøre det forslag til en jernbane-forbindelse, som det engelske firma Lonrho Ltd. har udarbejdet. Ifølge det britiske firmas kalkulationer vil en jernbane af den nævnte art kunne bygges for 360 millioner kroner med en byggetid på fire år. Det er mindre end halvdelen af, hvad FN har anslået, at banen vil komme til at koste. Lonrho ejer »Northern News«.

Tanganyika

NYERERE, TIL PEKING

I begyndelsen af februar blev det i Tanzanias hovedstad, Dar Es Salaam, officielt bekræftet, at præsident Julius Nyerere havde taget imod en officiel invitation til at besøge Peking.

Samtidig synes det klart, at USA indtil videre ville fastholde sin Tanzania-ambassadør, William Leonhart, til »rådslagninger« i Washington. Leonhart forlod Dar Es Salaam for at rejse til Washington umiddelbart efter, at Tanzanias regering havde udvist to amerikanske diplomater.

Sir Isaac Wolfson har givet to millioner kroner til det afsnit af Det østafrikanske Universitet (fælles universitet for Kenya, Uganda og Tanzania med fakulteter i alle lande), der er placeret i Dar Es Salaam.

Malawi

BANDA

106 personer er blevet straffet efter den særlige færdselslov, som påbyder alle motoriserede trafikanter at standse og køre ud i vejsiden, når landets premierminister, dr. Hastings Banda og hans eskorte passerer. Lovens trafikale baggrund er de smalle og for størsteparten dårlige veje i Malawi.

Kenya

UDSALG

Presset for at få Kenyas handlende til at holde op med at sælge sydafrikanske varer er blevet øget, da Gama Pinto, som er parlamentsmedlem (KANU, Kenya African National Union, Kenyattas parti) og sin gruppes presse-

sekretær, rettede forleden en appel til Kenyas regering om at konfiskere de sydafrikanske varer, som de handlende endnu lå inde med. Han foreslog, at de indtægter, regeringen havde af at sælge de konfiskerede varer, kunne bruges dels til retshjælp i Sydafrika og dels til støtte for de sydafrikanske frihedskæmpere, som for tiden trænes i Tanganyika. Lederen af de afrikanske småhandlendes organisation støttede i en udtalelse kravet. Samtidig opfordrede han Kenyas regering til at konfiskere sydafrikansk ejendom i Kenya i alle sådanne tilfælde, hvor sydafrikanske borgere nægtede at udskifte deres statsborgerskab med Kenyas.

Fra handelsministeriet sendte man funktionærer og embedsmænd ud for at kontrollere, om de handlende havde sydafrikanske eller portugisiske varer på lager. Det skete, efter at man havde givet dem tre dage til at ud sælge varepartier fra Sydafrika og Portugal. Kenyas hovedstad Nairobi oplevede et udbud af varer til panikpriser.

Sydafrika

MISTILLID

Som svar på en mistillidsdagsorden fra oppositionen i det sydafrikanske parlament understregede premierminister, dr. Hendrik Frensh Verwoerd, at hans partis politik gik ud på at sikre de hvide herredømmet over deres del af Sydafrika i al fremtid. Afrikanerne kunne få lov til at udvikle sig i deres egne bantustans, særlige reservater, som dr. Verwoerd var medopfinder af, da han for ca. 15 år siden var sydafrikansk minister for indfødte anliggender. For at de hvide kunne bevare deres herredømme – gennem magtanvendelse om nødvendigt – måtte streng raceadskillelse praktiseres i alle grene af samfundet. Verwoerd sagde også, at det ville være bedre om de tre britiske mandatområder i det sydlige Afrika: Bechuanaland, Swaziland og Basutoland blev selvstændige. Under britisk herredømme havde de udviklet sig til sikre tilflugtssteder for sabotører og politiske forbrydere. Han understregede, at områderne er bundet til Sydafrika af økonomiske bånd af »betydelig styrke« og mente, at protektoraterne ville være mindre farlige for Sydafrika, hvis de først var blevet selvstændige!

SELMORD

En domstol i Johannesburg har beskæftiget sig med et selvmord i politihovedkvarteret. En inder, som var tilbageholdt efter Sydafrikas 90 dages lov, der gav politiet lov til at arrestere hvem som helst og tilbageholde vedkommende uden retssag i et ubegrænset antal perioder à 90 dage, hoppede den 9. september 1964 ud fra et syvende sals vindue. 90-dages loven er siden ophævet.

Under retssagen blev det klart, at politikapitajn Swanepoel fra Sydafrikas gestapo, »Special Branch«, ikke kunne give nogen forklaring på, hvorfor den dræbtes ansigt bar spor af at have været maltrakteret. Han kunne heller ikke forklare, hvorfor inderen i forbindelse med et forhør blev tvunget til at sidde ned uafbrudt fra middag til kl. halvni den følgende morgen. I en rapport hed det, at fangen først da under store smerter havde fået lov til at slæbe sig på toilettet. Han nægtede at give oplysning om, hvilke forhørsmetoder specielt havde været bragt i anvendelse eller hvilke gerelt blev brugt. Swanepoel har tidligere været indblandet i en sag, hvor arrestanten fik en arm brækket. Han betegnede retssagen som en »sammensværgelse mod Special Branch«.

(Se kommentar »Den forsvundne komité«.)

MONTY

Englands feltmarskal Montgomery har været på besøg i Sydafrika. Som han har for vane, udtalte han sig også om politik. Han mente bl. a., at den engelske Labour-regerings vægring ved at sælge våben til Sydafrika var forkert. Han anså det for nødvendigt, at England leverede våben til Sydafrika som et led i aftalen om englændernes ret til at benytte installationer i den sydafrikanske havneby Simonstown. Simonstown-basen blev af England overdraget til Sydafrika i 1955, men englænderne bevarede retten til at benytte dens installationer.

FLY

Sydafrika har fået de første to af ialt seksten Buccaneer-bombemaskiner, som sir Douglas Home's konservative regering sluttede aftale med den sydafrikanske regering om. Overenskomsten blev sluttet, inden der blev tale om et forbud mod våbeneksport til Sydafrika.

Får Sydafrika således sine fly, synes det tvivlsomt, at det kan få britisk fabrikeret ammunition til fregatter, sydafrikanerne fornylig har købt i England.

Den sydafrikanske regering har udtalt, at hvis ikke man får granaterne og forskelligt elektronisk udstyr til fregatterne, vil man betragte dette som brud på aftalen om flådebasen i Simonstown og nægte englænderne ret til at benytte installationerne.

Rhodesia

TILBAGETOG

Efter Nord-Rhodesia den 24. oktober 1964 blev til Zambia, betegnes Syd-Rhodesia slet og ret Rhodesia. Landets premierminister, Ian Smith har ved flere lejligheder indtaget en

truende holdning overfor den britiske regering. Han har ønsket Rhodesia selvstændigt på baggrund af landets nuværende forfatning, der er groft diskriminerende overfor de godt 95 % afrikanske indbyggere i landet. Han har sagt, at hvis England ikke ville indrømme Rhodesia, der har været selvstyrende siden 1923, retten til helt at feje for sin egen dør, ville han med magt løsrive det fra den britiske krone.

Labours omend beskudte valgsejr i England betød, at forholdet mellem den hvide mindretalsregering i Rhodesias hovedstad, Salisbury, og den britiske regering blev forværret. Labours Wilson ser med endnu mindre sympati end sin forgænger, Home på diskriminationen i Rhodesia.

Og alligevel må et tilbageslag fra Smiths hårde linie nu forudses. Rhodesia Tobacco Association, tobaksavlernes organisation, som hidtil har støttet Smith, har offentliggjort en rapport over, hvad der vil ske, hvis landet ensidigt erklærer sin uafhængighed. Ifølge denne rapport vil virkningerne for tobaksdyrkerne blive katastrofal, idet de må forvente at miste deres væsentligste marked, det britiske. Også en rapport omfattende industrien generelt, taler om katastrofale virkninger. Landets økonomer er af samme mening, og indenfor sukkerindustrien betegnes en eventuel »oprørs-erklæring« som en »skæbnsvanger disposition«. Zambia og Malawi (fhv. Nyasaland) har allerede standset deres indkøb af industrivarer i Rhodesia. De aftog tidligere en trediedel af landets industriprodukter. Med hensyn til sydafrikanernes mulighed for at støtte deres meningsfæller i Rhodesia betegnes den som svag. Man tror ikke, den sydafrikanske regering vil tilsidesætte sydafrikanske interesser for at fremme rhodesiske. Det springende punkt er imidlertid, om den britiske regering i øjeblikket er stærk nok til effektivt at udnytte den svagere position, som Smith og hans regering i øjeblikket befinder sig i – eller om Smiths højrefløj, en sådan findes virkelig, vil lade alle hensyn fare, vælte ham og erklære uafhængighed i tiltro til, at Sydafrika så af hensyn til sin egen nordgrænses stabilitet, grænsen til Rhodesia, må gøre noget.

Ghana

FANGE DØD

Få dage før en ghanesisk domstol efter lukkede retsmøder dødsdømte fem mænd, der i blandt flere ministre, for sammensværgelse mod præsident Nkrumahs liv, døde Dr. Joseph Boakye Danquah i et ghanesisk fængsel. Han blev 69 år.

Danquah var sammen med Nkrumah en af den ghanesiske selvstændighedsbevægelses pionerer. Han var en overgang fængslet sammen med Nkrumah og var senere hans modkandidat ved et præsidentvalg. Danquah gik ind for demokrati i britisk forstand og be-

kæmpede samvittighedsfuldt, men uden held Nkrumahs forsøg på ensretning af det parlamentariske liv i Ghana. Allerede i 1961 blev Danquah fængslet under Ghanas meget omstridte lov om »forebyggende tilbageholdelse«. Han blev løsladt igen i 1962, men påny arresteret i januar 1964 efter et nyt forsøg på at myrde Nkrumah, der er den afrikanske statsmand, som har været udsat for flest attentatforsøg.

Danquah havde læst jura i England og rejst i Europa. Han grundlagde i 1931 »Times of West Africa«.

Congo

NYT PARTI

Moise Tshombe, lederen af den såkaldte congolesiske centralregering, har grundlagt et nyt parti under navnet CONACO, Confédération Nationale des Associations Congolaises.

Partiet, der som navnet fortæller, skal være nationalt, skal danne udgangspunkt for Moise Tshombes forsøg på at vinde de valg, som han er ved at iscenesætte i den beskudte del af Congo, han har under effektiv kontrol.

Oprindelig var det meningen, at disse valg skulle have fundet sted i marts, men de er allerede blevet udsat til slutningen af april. Lagttagere i Leopoldville kunne heller ikke rigtig se, hvorledes Moise Tshombe og hans håndlangere på få uger skulle kunne stable et apparat på benene, så det i det mindste udadtil kunne komme til at se ud som et parti.

Allerede kort efter, at Congos præsident, Kasavubu havde bedt den berygtede Katanga-separatist, manden der en overgang ville føre total krig mod FN, Moise Tshombe om at danne en forretningsførende congolesisk centralregering, foranstaltede Tshombe noget, han kaldte valg. De resulterede i høj stemmeprocent og overvældende tilslutning til ham selv. De par steder, hvor han kunne organisere dem, De var tydeligt ment som et show som de afrikanske stater og det øvrige udland

TSHOMBE – beder han for sit nye parti CONACO?

skulle være faldet for. Da det ikke skete, skyndte man sig at glemme dem igen.

Det groteske ved situationen var dengang, at de nationalistiske frihedskæmpere beherskede mere af Congo, end Tshombe selv. Hvordan fordelingen er i dag, er det svært at skønne om. Men at tanken om nationale valg er absurd er i hvert fald sikkert. Dertil behersker nationalisterne stadig for stor en del af Congo.

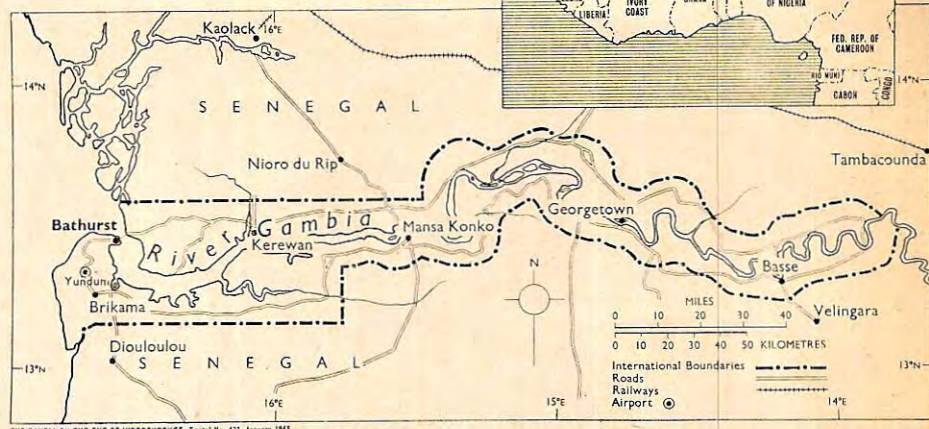
Baggrunden, for at Tshombe fik et forretningsministerium at stå i spidsen for, var, at det første congolesiske parlaments mandat udløb pr. 1. juli 1964. Ved de eneste parlamentsvalg som nogen sinde har fundet sted i Congo, valgene i foråret 1960, fik Tshombe og hans Confédération des Associations du Katanga 8 mandater af ialt 137. Han fik disse mandater via stemmer udelukkende i det sydligste Katanga. De otte mandater var det folkelige grundlag, han overtog regeringsmagten på i sommeren 1964. Så er det ikke så sært, han har følt behovet for at komme i spidsen for et nyt »nationalt« parti.

En pudsighed ved den seneste udvikling i Congo var at bemærke den vægt, man lagde på, at Tshombe havde fået en økonomisk aftale i stand med den belgiske regering. Den blev taget alvorlig. Hvorfor Tshombe skulle forhandle med belgierne blev imidlertid ikke klart. For hans forgænger i embedet, Cyrille Adoula havde allerede i foråret 1964 truffet aftale med belgierne om de tilsvarende problemer omfattende erstatning for forskellige congolesiske værdier, som belgierne uberettiget førte med sig, da de forlod Congo i juli 1960. Adoula havde også fået en ordning med den belgiske regering om Congos gæld, den dag landet blev frit. Men måske skal det til at være kotume, at alle kommende congolesiske regeringer skal forhandle i Bruxelles om disse forhold. Aftalerne med den belgiske regering kan da næppe have større betydning. Men som et shownummer var det selvfølgelig meget godt, og nogle millioner havde Tshombe da også med hjem. Ret mange dage kan de dog ikke holde resterne af den congolesiske administration i funktion.

I det hele taget synes den belgiske politik overfor Tshombe at være præget af den samme skepsis, som de afrikanske stater nærer. Han er ganske vist de belgiske interessers stråmand, men man forsyner ham ikke med mere ad gangen, end at man ikke taber så meget hvis han væltes, og heller ikke løber den risiko, at han bliver for fræk. Holder han, er han hele tiden tvunget til at komme tilbage og tigge om mere. Politisk er de belgiske penge til Tshombe de dyreste, der i øjeblikket ydes nogen afrikansk stat.

Da Cyrille Adoula under et ferieophold i Italien i midten af februar blev spurgt, om han ikke skulle hjem og deltage i de congolesiske valg, svarede han tørt, – nej, for de nødvendige, demokratiske garantier for et resultat, man kan tage alvorligt, er ikke til stede.

Gambia

THE GAMBIA ON THE EVE OF INDEPENDENCE, Fact No. 422, January 1965.

SELVSTÆNDIGHED

Den 18. februar blev Gambia selvstændigt. Landet omfatter ca. 10.000 kvadratkilometer på begge sider af Gambia floden, der har sit udspring i Guinea. Ved en folketælling i april 1963 boede der 315.486 mennesker i Gambia, deraf 27.809 i hovedstaden Bathurst. 12.208 boede i en forstad til hovedstaden, Kombo St. Mary. 35.555 af indbyggerne var født uden for landet, deraf ca. 21.000 i Senegal, som Gambia kiler sig ind i.

Fra 400-tallet til 1400-tallet var Gambia underkastet forskellige Mandingo og Serahuli dynastiers herredømme. De sidste Mandingoherskere vendte i 1500-tallet tilbage til deres hjemstavn, Fouta Djallon højsletten i Guinea, hvor også den ca. 1600 kilometer lange Gambia flod har sit udspring.

De første europæere kom til Gambia i 1455. Det var venetianeren Aluise da Cada Mosto og genueseren Antoniotto Usi di Mare. Begge var udsendt af den portugisiske prins Henrik, der med tilnavnet »Søfareren« havde sit hovedkvarter i det sydligste Portugal, hvor hans befæstede halvø anses for en turistattraktion.

En portugisisk kolonisation blev forsøgt, men antallet af portugisere synes aldrig at have været ret stort. I 1587 førte en portugisisk flygtning til britiske skibe til Gambia, og det yderste af landet omkring flodmundingen begyndte en omtumlet tilværelse. En tysk fyrste var en overgang med i kapløbet og byggede efter aftale med den lokale høvding et fort på en ø i floden. Englænderne stormede det i 1661 og erobrede det, men først i 1783 opgav franskmændene, som også var kommet ind i billedet, deres krav på dele af landet. I 1816 fik den britiske kaptajn Alexander Grant af høvdingen af Kombo koncession på landet syd for flodmundingen. Her opstod Bathurst, og heraf opstod den senere deling mellem kolonien Gambia og protektoratet af samme navn.

Befolkningen er stadig overvejende man-

dingo. Fordelingen mellem de væsentligste stammer var efter 1963-tællingen følgende: Mandingo 128.807, fula 42.723, wolof 40.805, jola 22.046 og serahuli 21.318. Mandingo og wolof er de mest benyttede sprog.

Udvikling

Gambia-kolonien, det vil sige den lille enklave yderst ved flodmundingen med Bathurst, fik sin første guvernør i 1888. I 1915 fik kolonien sit første tilløb til en forfatning. Den forudsatte 4 udpegede medlemmer af guvernørens råd. De to skulle repræsentere afrikanske interesser, een muhamedanske og een kommercielle. Protektoratet var ikke inddraget i denne spire til demokratisk styreform. I 1946 blev det bestemt, at protektoratet skulle have mindst en repræsentant i guvernørens råd. Protektoraftalerne, som var blevet til i første halvdel af 1800-tallet i tilknytning til en periode, hvor Gambia regeredes fra Sierra Leone, begyndte med andre ord at miste deres diskriminerende virkninger. Baglandets beboere blev anerkendt som berettigede til at have en mening om områdets forhold.

Via forskellige forfatninger nåede man frem til forfatningen af 1962, som i alle væsentlige træk var den, Gambia gik ind i selvstændigheden med. Af overgangsforfatningerne var den fra 1960 den vigtigste, fordi den var den første, der i fuldt omfang havde gyldighed også i protektoratet.

Ifølge 1962-forfatningen har repræsentanternes hus 39 medlemmer og en speaker. De 7 vælges i den tidligere koloni, de 25 i det forhenværende protektorat. 4 medlemmer vælges af høvdingene, og 2 kan – uden stemmeret – udpeges af regeringen. Sidste medlem er statsadvokaten, som heller ikke har stemmeret.

Guvernøren ledede indtil den 18. februar formelt eksekutivrådet, d.v.s. ministeriets møder. Rådet skulle have en premierminister og mindst otte ministre.

Partier

Gambia blev selvstændigt med tre større partier: Peoples Progressive Party, PPP, United Party, UP, og Democratic Congress Alliance, DCA.

Ved valg i maj 1962 fik PPP 22 af de 32 mandater, der skulle besættes ved valget. UP fik 9, og DCA fik 1. PPPs formand, David Kwesi Jawara, som i 1961 var blevet Gambias første premierminister, overtog derpå også den nye regerings ledelse.

Væsentligste modsætningsforhold mellem Gambias partier var spørgsmålet om forholdet til Senegal. At et vist samarbejde er nødvendigt er dog efterhånden blevet klart for alle parter, og i drøftelser med den senegalesiske regering er dets omfang blevet fastlagt. Baggrund for samtalerne mellem delegationer fra de to lande var en rapport udarbejdet af en FN-kommission i 1963-64. Den frarådede komplet sammensmeltning mellem de to lande, blandt andet fordi en sådan ville have for stor negativ indflydelse på Gambias levestandard.

Foruden spørgsmål vedrørende senegalesisk transport på tværs af Gambia indeholder aftalerne mellem de to stater bestemmelser om fælles forsvarspolitik og gambisk repræsentation i visse senegalesiske ambassader.

Erhverv

Af en samlet eksportværdi i 1963 på ca. 61,9 millioner kroner tegnede Gambias jordnødder sig for 43,7 millioner kroner.

Som en række andre afrikanske lande er Gambias økonomi altså afhængig af et enkelt produkt. Normalt dyrkes omkring 80.000 tons

Det nye Gambia på vægten. Gennem udvidet sundhedsvæsen søger man at komme børnedødeligheden til livs. – I visse distrikter dør 400 af 1000 fødte børn, inden de bliver fem år gamle.

jordnødder, og hovedaftager er England. Ved dyrkningsformen er en pudsighed. I sæsonen kommer arbejdere fra Senegal og Guinea for at hjælpe med dyrkningen. Det største antal fremmede arbejdere, som de kaldes, man har været oppe på, var 32.000 i 1915, det laveste 2.600 i 1942. I 1963 registreredes 5.726 fremmede arbejdere. De får kost og logi og et stykke jord at dyrke for egen regning mod at hjælpe bonden på stedet med hans arbejde. I mange tilfælde er det også de fremmede ar-

bejdere, der som korttids forpagtere udfører hele arbejdet.

Grunden til, at disse arbejdere søger til Gambia, er, at floden gør det nemt at komme til at sælge afgrøden, så man kan få penge mellem hænderne. For mange af de senegalesiske og guinesiske baglands små jordbrugere er problemet at få deres produkter, udover hvad de selv forbruger, frem til markederne.

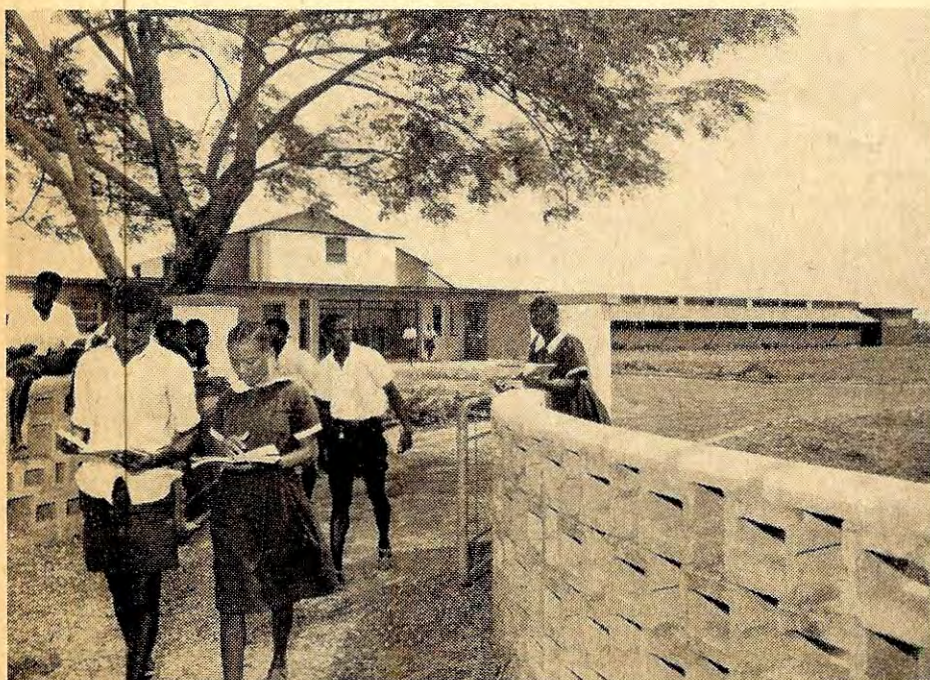
Undervisning

Der er 70 underskoler i Gambia. I 1963 var deres elevtal 10.517, hvoraf 3.172 var piger. Der er to realskoler i landet, ledet af missionærer, og et gymnasium, som regeringen har ansvaret for. Dertil kommer en kostskole og enkelte mindre skoler. Ialt fik 2.690 børn, heraf 832 piger, skoleuddannelse udover underskoleplanet i 1963-64.

Det gambiske klima er meget usundt, og i visse distrikter dør ca. 400 af hver 1000 fødte børn, inden de bliver fem år gamle.

Biografi

Gambias premierminister, David Kwesi Jawara, er født i 1924 i Barajally, som dengang var del af protektoratet. Hans far var handelsmand og bonde og havde seks børn. David kom først i muhamedansk underskole og derpå i methodisternes skole i Bathurst. Han fortsatte sin uddannelse ved Ghanas universitet, hvor han studerede til dyrlæge. Disse studier fortsatte han ved Glasgow universitetet, hvor han tog eksamen. I 1954 vendte han tilbage til Gambia, hvor han virkede som dyrlæge i statens tjeneste, indtil han fra 1960 helt helligede sig PPP.

For de børn, der overlever, søger man at udbygge skolevæsenet. – Moderne skole i Gambia.

Portugisisk Guinea

FLYGTNINGE

Der findes i øjeblikket mere end 40.000 flygtninge fra portugisisk Guinea alene i Senegal, og det må anses for sandsynligt, at et tilsvarende antal er søgt over grænsen til Guinea. Flygtningene i Senegal er overvejende af Mandingo-stammen, der lever på begge sider af grænsen (se Gambia).

Flygtningene er for langt de flestes vedkommende fredelige landsbyboere, der som de sydvietnamesiske bønder sidder som lus mellem to negle. Støtter de ikke den dårligt udrustede frihedshær, får de vrøvl med den, og støtter de den, hvad de sandsynligvis også har mest lyst til, gennemfører portugiserne uden skånsel den »brændte jords taktik«. Alene portugisisk mistanke til en landsby er tilstrækkeligt til, at alle dens huse bliver brændt af, husdyrene slået ned og markernes afgrøder destrueret.

Fælles

UAMCE

Da en halv snes statschefer fra tidligere franske kolonier for et lille års tid siden samledes i Mauretaniens hovedstad Nouakchott, besluttede de at omdanne den afrikanske og malgassiske union, UAM, til den afrikanske og malgassiske økonomiske samarbejds-union, UAMCE. Blandt de statschefer, som ikke deltog, var Elfenbenskystens Houphouët-Boigny.

H.-B. havde hele tiden betragtet den løst sammenhængende UAM som et politisk instrument til at forhindre, at de planer om vestafrikansk samling, som Senegals præsident Senghor stod som talsmand for, blev ført ud i livet. Da man i 1963 oprettede den afrikanske samarbejdsorganisation, OAU, var skabt et

Nigers præsident, DIORI
– ønskede UAMCE's fordømmelse af Kina.

HOUPHOUËT-BOIGNY
– Elfenbenskystens premierminister, stærk mand i UAMCE, men tegn på, at hans indflydelse svækkes.

panafrikansk forum af en sådan størrelse, at UAM's betydning mindske. Samme skæbne led iøvrigt andre regionale samarbejdsorganisationer af politisk tilsnit. Det bedste bevis på, at man politisk ikke mere regnede med UAM, var, at man gjorde Mauretaniens præsident, Mokhtar Ould Daddah til UAMCE's leder.

Når H.-B. i hele sin politik bekæmpede og bekæmper vestafrikansk politisk samling, er en væsentlig del af forklaringen at søge i, at Elfenbenskysten – som det rigeste af de tidligere franske områder – også ville komme til at betale en væsentlig del af statsudgifterne, hvis man skabte en føderation.

Det interessante ved mødet i Nouakchott sidste år var da også, at det var de økonomisk svage stater, der gik ind for UAMCE.

På mødet i februar i år var H.-B. med. Og det var de fleste af sidste års fraværende statschefer. Mødet bragte blot ikke nogen afklaring. UAMCE's politiske muligheder blev ikke afklaret, og spørgsmål som f. eks. synet på Tshombe delte også de deltagende statsmænd. Det samme gjorde et ønske om fordømmelse af den kinesiske infiltration i Afrika. Bl. a. Niger og Elfenbenskysten gik ind for en sådan samlet afstandstagen, men mødte ikke ligefrem glødende forståelse for deres ønsker. Her spillede det ind for adskillige af de deltagende stater, at de gerne ser Guinea og Mali, som ikke er med i UAMCE-samarbejdet, tilbage i det franskprægede Afrikas fold. Og begge disse stater arbejder bl. a. med kinesiske teknikere på forskellige felter.

Langtfra at skabe afklaring understregede

mødet i Nouakchott, at det forhenværende franske Afrika stadig er splittet i sit politiske syn, og at det er de svagere nationer, som først og fremmest ønsker det økonomiske samarbejde gennem UAMCE fremmet.

Bemærkelsesværdigt var, at man ved mødets begyndelse bad to udsendinge fra Tshombe om at rejse hjem igen. Den særlige belgiske udsending, Belgiens ambassadør i Svejs, Rothschild, måtte således alene repræsentere de congollesiske interesser. Men han går også for at være en af Belgiens Congo-eksperter – fra kolonitiden.

Maghreb

SAMARBEJDE

Under et møde i Tanger i slutningen af november 1964 blev det besluttet at begynde økonomisk samarbejde mellem de fire Maghreb-stater Marokko, Alger, Tunis og Libyen. (Maghreb kommer fra maghreb el aska, det yderste vesten set fra islams hellige by Mekka.)

Økonomiministrene fra de fire stater besluttede at nedsætte en permanent komité, hvis opgave er at harmonisere økonomiske udviklingsplaner i bred almindelighed. Endvidere blev de enige om at oprette et særligt center til studie af industrialiseringsprojekter. Tanken bag samarbejdet er, at de fire stater i deres fremtidige økonomiske udvikling skal prøve at indrette sig, så deres udviklingsbestræbelser ikke kommer til at konkurrere.

Allerede i foråret 1964 sørgede ECA for, at der i Tanger blev holdt et møde mellem de fire ministre. (ECA = United Nations Economic Commission for Africa.) Og selvom der i et en overgang tilspidset forhold mellem Alger og Tunis, Tunis og Marokko og Marokko og Alger bestod betydelige politiske vanskeligheder for samarbejdet, lykkedes det altså at få det etableret. Dette åbende møde fulgtes af flere rådslagninger, bl. a. i Tunis.

Et andet resultat af november-mødet var, at de fire ministre blev enige om atter at træffes i april 1965. Dette kunne tyde på, at komitéarbejdet skal suppleres med halvårslige møder på ministerplan.

Baggrunden for, at de tre egentlige Maghreb-stater, Marokko, Tunis og Alger alle havde politiske modsætningsforhold til hinanden, skal søges i følgende: I 1960, da spørgsmålet om Mauretaniens selvstændighed blev rejst, anerkendte Tunis Mauretanien, selvom Marokko gjorde krav på landet. Forholdet mellem Marokko og Alger fik sit knæk gennem den algiersk-marokkanske grænsekrig i efteråret 1963, mens det dårlige forhold mellem Tunis og Alger skyldtes, at den tunesiske statschef, Habib Bourguiba, en overgang beskyldte algierske regeringskredse for at stå bag attentatforsøg rettet imod ham.

Marokko

ARABISERING

Det marokkanske justitsvæsen vil snart være helt arabiseret. Med udgangen af 1965 vil fransk ikke længere kunne benyttes i marokkanske retssale. Det vil være erstattet af arabisk.

Ifølge en lov, som blev vedtaget i det marokkanske »parlament« sommeren 1964, vil opbygningen af retsvæsenet ske efter følgende principper: Nederst i den juridiske pyramide er fredsdommeren. Retten til hebraiske fredsdommere er fastholdt i den nye lov. Over fredsdommerne er regionaldomstolene, der over sig har appeldomstolene. Det hele krones af en højesteret.

Arabiseringen vil betyde, at mange franske advokater og enkelte spanske kommer til at opgive deres praksis, hvis ikke de behersker det arabiske sprog, hvad de færreste af dem gør.

Den jugoslaviske udenrigsminister, Kotcha Popovitch, har fra 6. til 13. februar været på officielle besøg i Marokko, Algier og Tunis.

Algier

OLIEAFTALE

Henimod midten af februar syntes det klart, at den fransk-algierske aftale om udvindingen af olien i Sahara var ved at være i hus. Efter hvad man erfarede om aftalen, indebar den indirekte fransk anerkendelse af, at Frankrigs rolle ville være udspillet i løbet af et forholdsvis kort åremål. Dette kom bl. a. til udtryk i bestemmelserne om den forrentning og afskrivning, franskmændene måtte beregne sig af deres installationer, inden udbyttedeling fandt sted. »Rapport« vil i en af sine næste udgaver behandle aftalen udførligt.

60.000 FLYGTNINGE fra Ruanda har fået tilbudt asyl i Congo af den congolesiske centralregering. Flygtningene er alle watussier. En overgang truede congoleserne med at sætte watussierne på porten, bl. a. fordi deres angreb på Ruanda fra congolesisk område skabte et spændt forhold mellem regeringen i Leopoldville og regeringen i Kitale (Ruandas hovedstad). Det er FNs flygtningehøjkommissariat, der har ført forhandlingerne med congoleserne.

FÆLLESFORSVAR Repræsentanter for 27 afrikanske stater har holdt møde i Freetown, hovedstaden i Sierra Leone. Formål med mødet var at oprette en fællesafrikansk forsvars-

styrke. Det var den afrikanske enhedsorganisations (OAU)s forsvarskomite, som var vært ved mødet, og forslaget om den fælles styrke blev enstemmigt vedtaget. Det er meningen, at de deltagende stater skal stille en eller flere enheder til rådighed, men at de skal forblive i deres respektive lande, indtil der opstår en sådan situation, at OAU ønsker deres indsats.

Mellemøsten

Yemen

INGEN FRED

Forsøg på en forhandlingsløsning på de yemenitiske problemer har ikke ført til noget resultat, og forholdet mellem Nassers Forenede arabiske Republik og Saudi Arabien er så køligt som nogensinde. Den Forenede

arabiske Republiks marskal Amer har været på inspektion hos Yemens præsident Sallal og vendte tilbage til Cairo med forblommede udtalelser om, at han ville foreslå præsident Nasser, at FAR tog sit syn på stater, som blandede sig i Yemens affærer, op til revision. Det var én til Saudi Arabien, der støtter den styrtede imam, som holder til i nogle afsides yemenitiske bjergegne. Baggrunden for Saudi Arabiens støtte til resterne af det væltede feudalt styre skal sikkert søges i den saudiarabiske interesse i at have stødpuden mod de revolutionære kræfter i selve Yemen, fremfor at have dem helt op til grænserne. Så længe præsident Sallal ikke i fred og ro kan samle sit land, vil hans regime ikke være af synderlig værdi i forbindelse med Nassers bestræbelser for at vælte det feudale styre i Saudi Arabien. Nasser har allerede gennem en årrække med dårligt skjult grådighed betragter rigdommene fra de saudiarabiske oliekluder. Og et af målene for hans pan-arabisme har hele tiden været en skønne dag under en eller anden form at kunne deltage i udbyttedelingen.

RAPPORT'S annoncepriser

Hel side 400 kr.

Halv side 210 kr.

Kvart side 110 kr.

60 øre pr. mm

Minus 25 pct. »start« rabat i marts og april. Ved indrykning af mindst en halv side i begge udgaver yderligere 5 pct. rabat.

Annoncemanuskripter bedes indleveret senest den 8. marts og den 3. april.

Cento

JUBILÆUM

Den 24. februar 1955 underskrev den tyrkiske og den irakske regering en fælles forsvarsaftale, der blev kendt som Bagdad-pagten. I april samme år tilsluttede England sig, i september Pakistan og i november Iran. Pagtens første hovedkvarter var, som navnet angav, placeret i Bagdad.

Pagten, som nu har 10 års »jubilæum«, måtte imidlertid skifte navn i 1959. Årsag hertil var revolutionen i Irak i 1958, som medførte at Irak forlod pagten, der som følge deraf måtte flytte sit hovedkvarter til Ankara. Det nye navn blev »Central Treaty Organisation«, CENTO. CENTOs betydning for vestlige strategier er først og fremmest, at den forbinder de to store forsvarsalliancer NATO, North Atlantic Treaty Organisation og SEATO, South East Asia Treaty Organisation. Det sker på den måde, at Tyrkiet er medlem af NATO og Pakistan af SEATO. USA er formelt ikke medlem af CENTO, men har økonomisk bidraget væsentligt til opbygningen af pagtens forsvarssystem.

Et ministerråd er CENTOs højeste myndighed. Det mødes en gang om året. Ved siden af det fungerer et permanent råd, hvor pagtens deltagere er repræsenteret af ambassadører.

Væsentlige for hele pagtens struktur er to permanente komitéer, den militære og den økonomiske. Den militære komité træder sammen mindst to gange om året på stabschefplan. Den økonomiske komité holder stort møde en gang om året, men fungerer derudover gennem en række underkomitéer. En permanent gruppe med repræsentanter for deltagernationernes generalstabe sørger for den daglige militære koordination indenfor pagtens rammer.

Hovedformålet med CENTO er, at »sikre stabiliteten og sikkerheden i Det mellemste Østen og forhindre undergravende virksomhed«.

Til at holde sammen på det hele har CENTO et permanent sekretariat, hvis leder med rang af generalsekretær i øjeblikket er Dr. Abbas Ali Kal'atbari fra Iran. Han tiltrådte i 1962.

Englands og USAs bidrag til CENTO har hovedsagelig været af økonomisk natur. Flere hundrede millioner er brugt på veje og telekommunikation. De britiske atombombeførende langdistance jettfly, der har base på Cypern, er også en del af CENTOs forsvar, selv om Cypern ikke er medlem af pagten.

CENTO-staterne holder med regelmæssige mellemrum manøvrer sammen. Den sidste fandt sted i november 1964 udfor Pakistans kyst. 28 krigsskibe deltog. Den havde kodenavnet »Midlink 7«. Opfattelsen, at CENTO ikke så meget er oprettet til de mellemøstlige staters beskyttelse som for at have et »mellemled« mellem de to store, vestligt inspirerede

forsvarsalliancer understregedes af kodenavnet. Blandt de 28 skibe var også amerikanske.

Foruden bygningen af veje, oprettelse af radarkæder og jernbanebyggeri har CENTO også medfinansieret udbygningen af den tyrkiske Sortehavs-havn Trabzon.

På det ikke-militære plan samarbejder CENTO-landene først og fremmest teknisk og videnskabeligt på den måde, at England og USA stiller penge og lærere til rådighed. Et center, hvor man træner unge mennesker i brugen af landbrugsmaskiner og i bekæmpelse af erosion er oprettet i Karaj i nærheden af Teheran. Det kan tage 36 elever. Endvidere står CENTO bag et atomforskningsinstitut i Teheran. Det beskæftiger sig nu væsentligst med den civile anvendelse af isotoper.

England og USA stiller også en række stipendier til rådighed for unge fra CENTO-staterne. F. eks. har England ialt stillet 377 sådanne stipendier til rådighed. I øjeblikket er der 80 CENTO-stipendiat i England.

Udover de civile samarbejdsprogrammer, som England og USA direkte støtter i de enkelte stater, finder også et flersidet teknisk samarbejde sted via et fond, som alle medlemslande yder bidrag til. I forhold til, hvad der er anvendt på de militært prægede installationer er det civile CENTO-samarbejde dog ret ubetydeligt. Til gengæld er det jo i fredstid først og fremmest den civile trafik, som nyder godt af de udbedrede veje, havneanlæg og jernbaner.

KOMMENTAR

Den der kommer allersidst...

Der burde måske også på jorden være større glæde i anledning af een omvendt synder end over ti retfærdige, og muligvis skulle vi nøjes med i vort stille sind at frydes over Sovjetunionens sene erkendelse af, at Enosis, sammenslutning med Grækenland, er en urimelig og umenneskelig løsning på det længe så kritiske problem Kyprien. Når vor henrykkelse alligevel er behersket, skyldes det, at Sovjetunionens politik siden det kypriotiske spørgsmål påny kom på avisforsiderne i julen 1963, er et ualmindelig lidt sminket eksempel på, hvad små folkeslags skæbne betyder i stormagternes øjne. Den tragedie, som ventede 120.000 tyrkisk-kyprioter efter, at de havde mistet den beskyttelse, som de trods alt havde i øens nuværende forfatning, da den blev respekteret, er tydelig nok Sovjetunionen lige så ligegyldig som de 480.000 græsk-kyprioters formodede ønske om at tilslutte sig det Grækenland, de anser

for deres fædreland. Sovjetunionens eneste interesse i de 600.000 mennesker på den eksplosive ø var at anvende dem til at svække NATO's sydøstflanke så meget som muligt. Derfor gjorde Sovjetunionen sit bedste for at trække sagen i langdrag og imens uddybe kløften mellem de to NATO-magter, Grækenland og Tyrkiet, hvis enighed er en forudsætning for en løsning af det menneskeligt så ulykkelige og politisk så farlige spørgsmål. Sovjetunionen flirtede livligt med den gejstlige terroristleder, ærkebiskop Makarios, hvis personlige ambitioner ikke er Enosis, der reducerer ham til en græsk provinsbiskop og -politiker, men selvstændighed, der tillader ham fortsat at tilfredsstille sine personlige ambitioner, et ukristent magtbegær. Derfor har han fra republikken Kyprens første dag meldt sig blandt de afro-asiatiske stater og med Nasser som sin hovedstøtte i denne del af verden krævede han britiske og tyrkiske baser på Kyprien fjernet, den tyrkiske ret til militær indgriben til sikring af det tyrkiske mindretals liv og ejendom fjernet m. m. m.

I denne periode var Sovjetunionen og det danske kommunistorgan på Makarios' side i en højst uheldig alliance, der førte frem til det ønskede resultat: strid og splittelse mellem Grækenland og Tyrkiet og især en svækkelse af Tyrkiets tillid til værdien af Atlantpagten, hvis førende magt USA så langt fra at hjælpe Tyrkiet mod Makarios, tværtimod forhindrede Tyrkiet i at gribe ind på Kyprien og gøre regnskabet op med traktatbryderen Makarios. Ikke at den tyrkiske regerings motiver var væsentlig mere næstekærlige end Sovjetunionens. Ankaras forkærlighed for frænderne på Kyprien har sin gode kontante motivering i frygten for, at Sovjetunionen skulle få fodfæste på øen og derved klemme Tyrkiet fra to sider. Retten til militær indgriben til fordel for de betrængte sprog- og trosfæller var nok så meget tænkt som en ret til at forhindre en sovjetvenlig regering i at dukke op på Kyprien. Da USA ikke levede op til de tyrkiske forhåbninger, skiftede Tyrkiet i løbet af få uger verdensanskuelse, mens Sovjetunionen, der før havde fundet det et uomgængeligt demokratisk krav at udlevere det tyrkisk-kypriotiske mindretal til det græske terroristflertals forgodtbefindende, fra den ene dag til den anden nåede til et nyt syn: »Kyprens befolkning udgør to nationer«, hvoraf man kan udlede, at flertallets ret ikke længere er

demokratisk, men chauvinistisk. Til gengæld meddelte Tyrkiet, at man ikke ville deltage i MLF, den flersidede atomstyrke, på hvis prøveskib der er tyrkisk mandskab, og i det hele taget markerede man sin lyst til at tage skridt i neutralistisk retning, henimod fred og venskab med Sovjetunionen.

Vi forstår tyrkerne rigtig godt. Sovjetunionens politik i denne sag er heller ikke vanskelig at trænge ind i, om end det for normale mennesker må kræve et godt bryst offentligt at ændre livsopfattelse så ofte. Men det tjener Sovjetunionens interesser, så enhver er sig selv nærmest, og fanden tager de sidste. Hvad vi derimod ikke for vor død kan begribe, er, at danske kommunister fortsat kan svinge på en tallerken, som det vist hedder i sportssproget, fordi der fløjtes i Moskva. Men vi har en fornemmelse af, at *Land og Folks* udenrigskommissærer vil kunne forklare, eller bortforklare, også den sidste udskiftning af markspillere, og endda påstå, at den aldrig har fundet sted. Samt med sig selv mene, at Kypers ludfattige græske bønder hele tiden har været NATO-agenter, at Kypers ludfattige tyrkiske bønder er og hele tiden har været afro-asiatiske neutralister – og at de selv nu som før indtager en uafhængig, uhildet holdning til den kypriotiske tragedie.

Asien

Japan

FORHOLDET TIL KINA

En måske sælsom forståelse mellem japansk højkapitalisme og japanske venstre-socialister og kommunister har i mange år – i hvert fald siden Japan fik sin formelle selvstændighed ved freden i San Francisco i 1952 – virket for at USA's hovedallierede i Det fjerne Østen skulle foretage en tilnærmelse til USA's hovedfjende i det samme område, det kommunistiske Kina. Men i 1964 gik det stærkere end nogensinde før, og farten øges for hver måned, der går.

Syntetisk tøj til »de blå myrer«

Præsident Johnson var lidt efter udviklingen, da han i januar 1965 under den japanske statsminister Eisaku Satos besøg i Washington affandt sig med Japans ret til i stor stil at handle med Kina, for omtrent i samme stund solgte det japanske firma Nichibo, med

den japanske regerings fulde billigelse, en hel fabrik for syntetiske tekstiler til den kinesiske regering. Det blå bomuldsstof, der har givet kineserne tilnavnet »de blå myrer«, er rationeret, og iøvrigt er kineserne interesserede i at anvende bomuldsmarkerne til dyrkning af produkter til fødevarerindustrien. Det drejer sig altså om en håndsrekning til opbygningen af kommunismen i Kina. Håndsrekningen skal svare til 50 tons syntetiske tekstiler pr. dag, og det japanske firma honoreres med lidt over 180 millioner kroner.

Omtrent samtidig solgte et andet japansk firma 740.000 tons ammoniaksulfat og urinstof, som er hårdt tiltrængt i det kinesiske landbrug, til den kinesiske regering for en pris af 350 millioner kroner. Få dage senere oprettede japanerne deres første formelt private permanente handelsmission i Peking, og regeringen påtænker desuden at oprette et halvofficielt udenrigshandelskontor i Kina. Dertil skal lægges den forestående udveksling af udenrigshandels eksperter, de kommende forhandlinger om en flyveforbindelse mellem Kina og Japan, som amerikanerne i mange år

har forhindret, og endelig bør det nævnes, at der i efteråret 1964 blev indledt en udveksling af faste bladkorrespondenter mellem de to lande, så der i øjeblikket findes en halv snes japanske journalister i Kina og lige så mange kinesiske i Japan.

Japans flag følger Japans handelsmand

De fleste af ovennævnte oplysninger er hentet fra en af verdens pålideligste aviser, det franske *Le Monde*. Ved læsningen af den samlede opstilling kommer man unægtelig i tvivl, ikke om rigtigheden af *Le Monde*'s oplysninger, men om hvorvidt det skulle være en misforståelse, at Japan ikke anerkender Den kinesiske Folkerepublik og altså ikke har diplomatisk forbindelse med Kina. Og når man med undren fastslår rigtigheden heraf, falder en næste tanke automatisk ind: forretninger af disse størrelser og med en så kraftig vækst i størrelsen, som der i det sidste års tid har været tale om, må naturligvis føre til en anerkendelse, og hvad den japanske handelspolitik

THE EAST

Japansk tidsskrift skrevet på engelsk af japanere

6 numre årligt

PRIS:

Prøvenummer: US dollars 1

Årsabonnement: US dollars 5,70

To år: US dollars 11

SKRIV TIL:

The East Publications Inc.

Mikawadai Heights

7 Azabu Mikawadai-machi

Minato-ku, Tokyo

Japan

overfor Kina gør, er i virkeligheden at udhule begrebet ikke- anerkendelse i håb om at gøre forskellen mellem anerkendelse og ikke- anerkendelse så nær en formalitet, som det er muligt.

Flaget følger handelsmanden, og for en japansk forretningsmand er det oftest indlysende, at Kina bør anerkendes. Før det kommunistiske Kinas tid udgjorde kinahandelen 40 % af Japans samlede udenrigshandel – mod 3 % i dag. Årsagen er, at Japan ved sit nederlag i den anden verdenskrig blev politisk bundet til USA, under hvis administration landet kom. Da Den kinesiske Folkerepublik opstod i 1949, indledte USA opbygningen af et system af forsvarsaftaler i Det fjerne Østen med samme formål som Atlantpagten i Europa, at »inddæmme« den kommunistiske stormagt i området, i dette tilfælde Kina. Omkring folkerepublikken lagdes et amerikansk system, spændende fra Japan, over Formosa, Philippinerne til andre sydøstasiatiske lande som Sydvietnam og Thailand, og under Korea-krigen blev Japans militære betydning for USA slået fast ved, at de amerikanske styrker i Korea forsynedes herfra.

Japan blev af militære grunde uundværlig for USA og indlemmedes helt i den amerikanske interessesfære, hvilket førte til, at Japans økonomiske mirakel, der er mindre kendt end Vesttysklands, men mindst ligeså imponerende, i høj grad orienteredes mod det amerikanske marked. Det førte imidlertid samtidig til, at handelen med Kina blev ganske lav, dels på grund af den amerikanske modstand mod, at japanske firmaer leverede hjælp til fjendens opbygning, dels på grund af det kommunistiske Kinas egen modstand: fra tid til anden stillede kineserne politiske betingelser for at handle med Japan, først og fremmest at Japan skulle afbryde den diplomatiske forbindelse med Formosa og i stedet anerkende regeringen i Peking, netop det krav som den japanske regering i mange år har anset det for umuligt at opfylde. Resultatet ville være blevet en så alvorlig konflikt med USA, at den næppe kunne være båret af et land, hvis økonomiske liv er blevet så afhængigt af det amerikanske marked, som tilfældet er for den japanske industri.

Da russerne kom Japan til hjælp

Det er en strid om ord, hvem der kom japanerne til hjælp i deres tvangssituation: kineserne selv eller russerne. Opbygningen af den kinesiske industri var i høj grad afhængig af den sovjetiske bistand, hvilket Sovjetunionen, efterhånden som den såkaldte ideologiske strid skærpedes, anvendte til politisk pengeafpresning over Kina. I 1960 blev truslen til alvor. Sovjetunionen trak eksperterne tilbage, medførende tegninger og alle planlægningens detaljer, ladende halv- og kvartfærdige fabriker bag sig. Dette skete midt i »de tre ulyk-

kers år«, hvor naturen havde vendt sig mod det kommunistiske regime og dets forsøg på at slå genvej til socialismen. Situationen var nær det katastrofale, ikke alene for den industri som russerne forlod, men også for landbruget, som industrien skulle aflaste eller understøtte.

I den truende katastrofe lå en tilskyndelse til et andet syn på handelsforbindelserne med den store asiatiske industrination Japan, der kunne levere samme varer som russerne, men uden politiske betingelser, og desuden kunne blive en god køber af en række kinesiske produkter, især jernmalm og kul, hvoraf Japan af geografiske grunde er den rimeligste aftager. I før-kommunistisk tid var Japan da også hovedkunde. Dette betyder, at Kina, for hvem hård valuta og langfristede kreditter er en mangelvare, ved en slags varebytteordning med Japan, kunne regne med at skaffe sig nødvendige produkter til opbygningen, som ellers skulle købes for den sparsomme hårde valuta. Kineserne måtte sætte sig ud over deres tidligere politiske krav til Japan, hvilket de gjorde, uden at opgive dem.

Resultatet har været en hastig stigning i handelssamkvemet mellem Japan og Kina. Importen fra Japan havde i 1959 været så lav som nogensinde, ca. 150 millioner kroner. Den blev en ubetydelighed større i 1960, men fordobledes året efter. Tallet for 1964 anslås af den japanske handelsorganisation, der varetager størstedelen af kinahandelen, at blive omkring 2,1 milliarder kroner. Ganske vist er dette kun en niendedel af Japans handel med USA, men væksten er rivende; det samme er de politiske konsekvenser.

Penge og nationalisme

Aftalerne er nemlig truffet på forskellige besynderlige måder, netop fordi Japan ikke har anerkendt Kina politisk. De er derfor sårbare, hvilket ingen ved bedre end den japanske industri, der har stærk indflydelse i en række stridende grupper, der understøttes økonomisk af forskellige interessegrupper, deriblandt industrikredse. F. eks. må en kandidat, der opstilles til parlamentsvalg, regne med at skulle stille et beløb til rådighed på ofte omkring 2 millioner kroner. Heraf yder partiet en trediedel, gruppeformanden en trediedel og kandidaten selv en trediedel. I praksis vil de sidste to trediedele ofte være betalt af en interessegruppe, som derved fører deres politik kraftigt frem i Japans ledende politiske kredse. At såvel kinahandelstilhængere som tilhængere af sikring af det amerikanske marked er på færde her er en given sag.

Landets opposition, de forskellige socialistiske og kommunistiske grupper går med en mindre undtagelse ind for anerkendelse af Kina, ligesom Japans befolkning som helhed. Kinaproblemet er blevet et vigtigt element i den nye nationalisme, som er dukket op i Japan. Efter i en årrække, træt af krig og det sluttelige nederlag, at have været en nation, der så vidt muligt søgte at holde sig uden for

international politik, er Japan nu tværtimod blevet et land, der ønsker sig en topstilling i den internationale politik, svarende til Japans meget stærke økonomiske position. Denne nationalisme vender sig naturligvis mod det dominerende USA, og mod at japansk udenrigspolitik skal være afhængig af en forældet amerikansk linie, ja afhængig af USA's afhængighed af Chiang Kai-shek og hans dømt styre på Formosa.

Tingene blev sat i skred af Frankrigs de Gaulle. Da Frankrig i 1964 anerkendte det kommunistiske Kina med det resultat, at franske handelsrepræsentanter begyndte at strømme til Peking, optændtes japanske industrikredse af frygt for, at andre lande skulle sætte sig på Japans traditionelle marked, mens Japans udenrigspolitik begrænsede japanernes muligheder dér. Slaget kom til at stå om besættelsen af statsministerposten. I efteråret måtte Hayato Ikeda af helbredsgrunde forlade den, og af tronprætenderne valgte partiet Eisaku Sato, i høj grad fordi han var kendt som tilhænger af en ny, aktiv og uafhængig udenrigspolitik, der måtte føre til anerkendelse af det kommunistiske Kina, på trods af det tilbageslag for amerikansk udenrigspolitik, som en anerkendelse vil være. Sato trækker sagen i langdrag, mens han og det økonomiske livs kolde realiteter opbygger en situation, der er egnet til at handle i. Men ingen kan være i tvivl om, at det kun er et tidsspørgsmål, hvornår Japan tager det sidste skridt på vejen fra Washington til Peking.

Preben Dollerup.

☆

ATOMBOMBEBITIONER Den indonesiske general Hartono har i en officiel erklæring udtalt, at 200 indonesiske teknikere for tiden arbejder på at skabe en indonesisk atombombe. Arbejdet finder sted i Surabaya i det østlige Java. Generalen sagde også, at Indonesien ville producere sit første raketvåben i løbet af 1965.

☆

ATOMBOMBEBILM De udenlandske korrespondenter i Peking har i en film fået et glimt af den kinesiske prøvesprængning af en atombombe. Kineserne bragte deres første atombombe til eksplosion i oktober 1964. Filmen varede ialt en time og viste det industrielle fremskridt i Kina. Selve sprængningen af atombomben vistes kun i et klip af ca. 1 minuts varighed. Filmens samlede spilletid var ca. 1 time.

☆

CHE GUEVARA, Cubas industriminister har besøgt Peking-Kina. Han var det kommunistiske partis gæst.

Introduktion til Kina:

MIDTVEJS I REVOLUTIONEN

En fjerdedel af jordens befolkning slider under det kommunistiske partis ledelse for at omskabe det tilbagestående landbrugsland Kina til en moderne industristat, der kan anføre Asien og Afrika i den nye verdens revolutionære kamp

Preben Dollerup, der er udenrigspolitisk redaktør ved Danmarks Radio, besøgte i efteråret 1964 Den kinesiske Folkerepublik på en reportagerejse. Han har bl. a. redigeret en belæftensradioudsendelse »Maos Kina – ond drøm eller ny verden?«, der bringes 22. marts kl. 20,00 på program 1. I næste nummer af RAPPORT går Preben Dollerup nærmere ind på kinesisk udenrigspolitik.

Den vigtigste kendsgerning om Kina er hverken dets størrelse eller folketal, selv om disse er store og betydningsfulde: med 9,8 millioner km² er Kina verdens trediestørste land efter Sovjetunionen, der har 22,4 mill. km², og Kanada, der har ca. 10 mill. Regnet i indbyggertal overgår Kina imidlertid alle andre stater: over 700 millioner mennesker eller omkring en fjerdedel af jordens befolkning bor inden for rigets grænser. Ikke desto mindre er det endnu væsentligere at vide, at Kina er en *revolutionær stat*, opstået ved en lang revolution, som endnu ikke er endt. Opbygningen af Kina, økonomisk, socialt, inden- og udenrigspolitisk, er et led i et målbevidst og dygtigt arbejde for at nå denne revolutions store mål: at skabe et Kina, der er rigt, byder sine borgere gode kår og er stærkt nok til at indtage en plads i den nye verden, der svarer til den ubestridte førerstilling, det gamle Kina havde i Asien.

Kina var »riget i midten«, med en indflydelse, der strakte sig til alle nabostaterne, indtil landet gik i et indre forfald, der førte til, at udenlandske magter, England, Frankrig, Rusland, Tyskland og Japan efterhånden delte hele Kina op i såkaldte interessesfærer, der i praksis nærmest var kolonier. Denne udvikling var fuldbåret ved den 1. verdenskrigs udbrud i 1914. I perioden efter, i 1931, begyndte Japan sin militære aktion for at erobre hele Kina. Denne krig fortsatte i virkeligheden helt til 1945, da Japan led nederlag for amerikanske atombombes. Det var den ame-

rikanske militære indsats, som sattes i gang med Japans angreb på amerikanske stillehavsbesiddelser i 1941, der blev krigsafgørende, ikke kinesernes modstand mod den japanske imperialism. Derimod har kinesernes egen kamp fået stor betydning for det nuværende Kinas karakter, tænke måde og politiske målsætning.

Fra opiumskrig til kommunisme

Den fremmede imperialismes indtrængen i Kina kan dateres til 1839, da englænderne startede den såkaldte Opiumskrig, som sluttede tre år efter med engelsk sejr. I årene efter fulgte mange forskellige oprør og oprørsforsøg mod de forskellige fremmede, men også mod selve det kinesiske regime, der var ansvarligt for landets indre forfald og dermed ydre svaghed. I 1911 førte en militærrevolte til kejserdømmets fald. I årene efter var det borgerlige parti Kuomintang (= Det nationale Folkeparti) førende i kampen for at modernisere Kina. Fra 1925 var Chiang Kai-shek, som i dag leder Formosa-Kina, fører for bevægelsen, der efterhånden mere og mere blev en nationalistisk højreorganisation, hvorved samarbejdet med en anden nationalistbevægelse, den kommunistiske, blev umuliggjort, selv om de to retninger i mangt og meget havde fælles mål.

Kinas kommunistiske parti er oprettet i 1921. I en årrække arbejdede det sammen med Kuomintang, men i 1927 vendte Chiang sig mod kommunisterne, fordi deres krav om sociale reformer stødte an mod hans støtte til højre, og fordi deres oprindelige tilknytning til Sovjetunionen var en torn i øjet på vestmagterne, hvis interesser i denne periode lå Chiangs egne nær. Derefter oprettede kommunisterne under Mao Tse-tungs ledelse en »sovjetrepublik« i Kiangsi i Sydøstkina, hvor de gennemførte den landbrugsrevolution med tildeling af jord til jordløse bønder, der syntes nøglen til løsning af Kinas problem, og som Chiangs højrealliancer havde forhindret ham i at indlede. Da Chiang i 1937 fordrev kommunisterne fra Kiangsi, brød 90.000 mand op derfra og drog ud på »den lange march«, mere end 10.000 kilometer til Nordvestkina. Kun en tiendedel nåede målet, men hvor de kom frem, vandt de bønderne for deres – og jordreformernes – sag, på samme måde som de gjorde det i den stat, de grundlagde i Nordvestkina.

Da den anden verdenskrig var endt, var det også slut på Chiang Kai-sheks regime, der var degenereret i korruption og uduelighed over for Kinas vanskeligheder, som en stor del af hans støtter i virkeligheden ikke ønskede løst. Kun amerikanernes hjælp havde holdt det oppe, og da USA ikke ønskede at gå i krig med de kommunisthære, der ombølget af folkets begejstring, forjog Kuomings armé fra Kinas fastland til det sidste holdepunkt på Formosa, blev Kina et let bytte for kommunisterne, der havde bevist deres vilje og evne til at omskabe Kina. 1. oktober 1949 hejste Mao Tse-tung det nye Kinas flag på den store plads foran Den himmelske Freds Port, indgangen til kejserpaladset Den forbudte By i Peking, rigets hovedstad, og i de 15 år, som siden er forløbet, er Kina under det kommunistiske partis ledelse blevet fuldstændig omskabt.

Partiet — nøglen til Kina

»Det kommunistiske partis ledelse« er nøgleordet til forståelsen af Kinas politiske system i dag. Dette system begynder fra nederen med en »folkekongres«, valgt af beboerne i et by- eller länddistrikt. »Folkekongressen« vælger igen en folkekongres for amtet, der udpeger en for provinsen, som sammen med de øvrige provinser folkekongresser vælger »Den nationale Folkekongres«, i teorien svarende til et dansk folketing. Den nationale Folkekongres er imidlertid kun sjældent inde og repræsenteres ellers af dens »Stående Udvalg«. Folkekongressen vælger republikkens præsident, som under folkekongressens kontrol udpeger statsminister og den øvrige regering. Regeringens bestemmelser er bindende for alle instanser nedad i overensstemmelse med den såkaldte »demokratiske centralismes« princip: højere instansers afgørelser er forpligtende for lavere instanser, hvilket i dette tilfælde er de »folkeråd«, der svarende til folkekongresserne findes på provins-, amts- og distriktsniveau. Under disse folkeråd findes igen landsby- og gadekomiteer, som bringer regeringens politik ud til hver eneste husstand i Kina.

At dette faktisk sker, er måske det største revolutionære resultat, som kinesiske kommunister kan prale af, og et ganske nyt træk i Kinas historie. At det politiske system virker, skyldes Kinas kommunistiske parti, som er effektivt organiseret efter samme demokratisk-

centralistiske princip som det af forfatningen skabte apparat, og som overvåger dette på alle trin. Partiet er opbygget med en virkeligheds-sans, der skyldes erfaringer fra de mange års borgerkrig, og det har overtaget »overtalelses-tekniken« fra borgerkrigsårene, hvor den kommunistiske hær over hele Kina forklarede revolutionens mål for de store, uvidende masser. I dag har Kinas kommunistiske parti grupper på alle arbejdspladser i by og på land, fabrikker, folkekommuner, skoler, universiteter o.s.v., og disse grupper udfører efter den demokratiske centralismes princip de beslutninger, der så at sige på transportbånd sendes fra parti-ledelsen ud over hele landet.

Alderdøm standser borgerlige partier

Parallelt med Kinas kommunistiske parti findes en række ikke-kommunistiske partier – uden nogen som helst indflydelse. Kina er efter sin forfatning et folkedemokratisk diktatur, byggende på en alliance mellem bønder og arbejdere, men i overgangsperioden til det socialistiske eller kommunistiske stadium nås, er der plads for andre fremskridtsvenlige elementer, såkaldte »nationale partier«, hvorved forstås partier, der har taget del i krigen mod japanerne og mod Chiang Kai-shek. Da disse grupper er uden mulighed for at få greb om magtapparatet, er de ufarlige og vil iøvrigt forsvinde af sig selv, efterhånden som alderen gør sig gældende. Deres økonomiske basis i samfundsstrukturen er allerede taget fra dem ved den socialisering, der gennemførtes i vinteren 1955–56, hvor de private firmaer, som endnu eksisterede, omformedes til »fælles statslige og private foretagender«, ofte med den tidligere ejer som leder på fast løn. Desuden får han en rente af værdien af sin investering, og ved udløbet af den »fælles« periode udbetales han værdien af investeringen.

Det kommunistiske parti har indsigt med kinesernes liv, ikke alene hans offentlige, men også hans private. Alle kinesere hører til en

eller anden masseorganisation, og i hvert fald forventes han at være tilstede og ytre sig i de regelmæssige møder, der afholdes af gade- eller landsbykomiteerne eller deres underafdelinger. Helt ind i familielivet går partiets kontrol, men dette har imidlertid en meget positiv side. Det gamle »storfamiliesystem«, hvis kerne var, at generationerne boede sammen under den ældste mands enevælde, med mandsregime i ægteskabet og svigermorregime over svigerdøtrene, alt sammen ofte udført i brutal form og tyrannisk ånd, er ophørt at eksistere. Den kinesiske kvinde har fået sin frihed. Formelt er det ægteskabsloven af 1950, som har bevirket dette, i praksis den landsomfattende kampagne, som det kommunistiske parti satte i værk efter lovens vedtagelse, og som for »folkedomstole« og offentlige anklagemøder tog millioner af ægteskaber op til kritisk behandling. En typisk kinesisk familie i dag består af svigermor, som passer sin søns børn – hvis de ikke er i børnehaven – og iøvrigt hus og hjem, mens sønnen og svigerdatteren er på arbejde.

Den store omstøbning

Som det kommunistiske parti har omformet den kinesiske familie, har det omformet det kinesiske samfund i økonomisk forstand. Kina er endnu i dag et bondeland, selv om der findes ti millionbyer. Størst er industricentret Shanghai med mere end 10 mill., mens hovedstaden Peking »kun« har omkring 3 mill. Men stadig bor den allerstørste del af Kinas befolkning på landet, nu i de såkaldte »folkekommuner«, der omspænder hele landet, i hvert fald uden for byerne. På landet er de den afgørende enhed og indtil videre slutstenen på revolutionen i jordbruget. Allerede før den endelige sejr var kommunisterne gået i gang med en ny jordfordeling, der skaffede alle kinesiske bønder deres egen – lille – jordlod. Siden organiserede man forskellige former for produktionsamarbejde, og i 1958 oprettedes folkekommunerne. Disse er midler til at administrere Kina, til at øge produktion og produktivitet i landbruget og til at kontrollere bønderne. Det er tvingende nødvendigt, at landbrugets ydeevne og ydelse øges, fordi landbruget er grundlaget for industrialiseringen af Kina. Ikke alene skal alle kinesere mættes, også industriarbejderne, men store dele af Kinas industri forarbejder landbrugsprodukter, og først og fremmest er den eksportindustri, der skal skaffe Kina hård valuta til opførelsen af de nye fabrikker, skabt på basis af landbrugets produktion. Folkekommunerne har vist sig effektive i kampen for at løse dette problem, såvel som i arbejdet for at forsyne befolkningen med ris, hvede og bomuld. Kinas befolkning syd for Yangtze-floden er overvejende risspisende, mens hvedebrød spiller kartoffelns rolle i Nordkina. Af bomulden fremstilles stoffet til det blå tøj, som gav en vestlig journalist ideen til øgenavnet »de blå myrer«. Det er stadig vanske-

ligt for Kina at dække sit behov af disse forskellige livsfor nødenheder, selv om meget store fremskridt er sket, og flere står for døren.

Landarbejderen, der blev bonde, der blev landarbejder

Folkekommunesystemet, som sammen med vejrliget er ansvarligt for fremgangen, er i hovedsagen ens for hele Kina. Det består af tre lag. Nederste lag er det såkaldte arbejds hold, bestående af ca. 50 mand, som regel beboerne af en og samme landsby, der i fællesskab dyrker deres egen gamle jord. Den enkelte bonde ejer selv de elementære redskaber som hakke og segl, og han har ret til for egen regning at dyrke en lille del af fællesjorden, men er derudover produktionsmæssigt kollektiviseret. Den af holdet valgte holdledelse bestyrer fordelingen af arbejdskraften på de opgaver, som holdet er sat til at løse, såvel som af dyr og større arbejdsredskaber. Kommunesystemets mellemste led er den af ca. 10 hold bestående brigade, der er en planlægningsenhed: amtsmyndighederne foreslår brigaden en bestemt produktionsplan, som drøftes og ændres af brigaden, til enighed nås med amtet, hvorefter brigaden fordeler arbejdet på holdene. En snes brigader udgør en kommune, som dels har overtaget en række almindelige administrative opgaver, der tidligere løstes af lokale myndigheder, som registrering af fødsler og dødsfald, vielser, ledelse af folkevæbningen o.s.v., dels bestrider centrale hverv af direkte betydning for produktionen: køb og salg mellem kommunen og omverdenen, koordinering af brigadernes arbejde til løsning af store fællesopgaver, som f. eks. digebygning, der ellers ikke ville blive foretaget, organisation af undervisning på højere og lavere trin som instruktion i ny landbrugsteknik, og driften af fællesforetagender som traktorer, hospitaler, biblioteker, kantiner og børnehaver.

Folkekommunerne har evnet at sætte bønderne i gang med de store kollektive hverv som løsning af vandproblemerne. De har desuden indført ny viden om landbrugsteori i landsbyerne og formået bønderne til at søge denne viden anvendt. De har foretaget en kapitalopsamling til finansiering af fællesopgaverne. Og endelig har de ført småindustri ud i landsbyerne, hvorved kommunernes behov for mange mindre indviklede industrivarer er blevet løst og den egentlige industri aflastet.

Grundlaget for denne »egentlige« industri er den kendsgerning, at Kina har store lejer af bl. a. olie, kul og næsten alle mineraler, der kræves til en gennemgribende industrialisering. Olieforekomsterne ligger væsentligst i Nordvestkina samt i den sydlige provins Szechwan. Rige kullejer findes i det meste af Østkina, men også andre steder. På samme måde er jernmalmlejerne spredt over en række

Kinesiske kvinder slider i det som deres mænd – og til samme løn. Folkekommunerne løser de store fællesopgaver som f. eks. digebygning ved en masseindsats af arbejdere og en minimal indsats af kapital. Billedet er fra en folkekommune i nærheden af Canton i Sydkina og typisk: jorden køres ikke på lastbiler, men bæres i kurve.

områder. Derimod er et andet nødvendigt grundlag for industrialisering og for fordelingen af levnedsmidler – nemlig samfundssynet svagt udviklet. Regeringen har sat et stort arbejde ind på at modernisere og udvide trafiksystemet, der især er et jernbaneland, men der er på dette område langt igen. Hovedvægten i den industrielle udvikling er lagt på opbygningen af en stærindustri. Det vigtigste stærindustrielle område er stadig det gamle Manchuriet, i dag kaldet De nordøstlige Provinser med den store stålby Anshan som centrum, men i de seneste år har det vist sig muligt at grundlægge industricenter i andre end de klassiske områder. Kinas industri er endnu væsentligst en kopieringsindustri, men det kommunistiske partis arbejde for at skabe en industri, der ikke alene er kinesisk i kraft af at være kinesisk finansieret, men også i sin idémæssige oprindelse, er indædt.

Det store kapløb

Det store problem ved moderniseringen af landbruget og opbygningen af industrien er ikke, om fremskridtet er stort – hvilket er tydeligt – men om det er større end befolkningstilvæksten. Fordeles Kinas befolkning ligeligt over hele landet, vil der bo ca. 72 pr. kvadratkilometer, mindre end i Danmark, hvor befolkningstætheden er ca. 106. Men størstedelen af Kina er ubeboet og ofte ubeboeligt. 75 % af den samlede befolkning bor i det østlige Kina på 15 % af landets areal, og her når befolkningstætheden visse steder op til 2500 pr. km². Den kinesiske regering benægter imidlertid eksistensen af et befolkningsproblem i Kina og hævder, at Kina uden

»Vi vil befri Taiwan«. Kortet over den ø, vi kalder Formosa, med den efter indstilling løfterige eller truende påskrift findes i parker, som denne i Peking, i skoler, på fabrikker, hospitaler – overalt.

vanskelighed kan forsørge sin voksende befolkning bedre og bedre. Udenlandske befolkningskyndige anslår den årlige befolkningstilvækst til mellem 13 og 25 millioner, og den indiske ekspert Chandrasekhar mener, at Kina fik 130 millioner mere munde at mætte i folkerepublikkens første tiår. Den kinesiske regerings svar på befolkningsudviklingen har været en intensiv propaganda for at

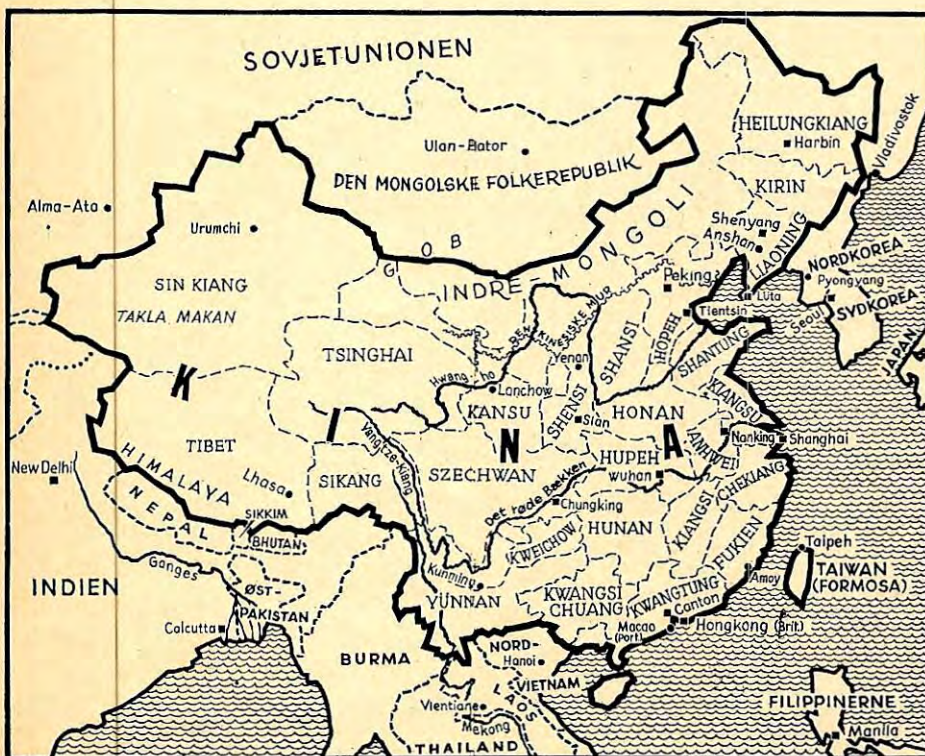
hindre ægteskaber før kvindens 26. og mandens 29. år i forbindelse med udbredelse af særdeles puritanske synspunkter på seksuel omgang før ægteskabet. Svangerskabsforebyggende midler er meget billige – om end kun tænkt anvendt af gifte, der formenes at være de eneste, der har brug for dem – mens spørgsmålet om anvendelse og udbredelse af sterilisation og fremkaldelse af abort er ubesvarligt. Kinesiske myndigheder forklarer den familieplanlægning, der faktisk finder sted, med, at den ikke skyldes frygten for befolkningsudviklingen, men hensynet til moderens helbred o.s.v.

Er Kina krigerisk?

Opbygningen af Kina, i de små jobs som i de store, foregår med en flammende begejstring, der ofte giver sig krigeriske udslag: 4-årige i børnehaver, der leger krigslege, voksne der går i antiamerikansk demonstration, og skilte overalt, i skoler, fabrikker og parker, med slagord om, at man vil befri Formosa.

Det ville være forkert at tro, at Kina, som det overfladisk set kunne synes, er en aggressiv nation, en angriberstat som Hitlers Tyskland eller Mussolinis Italien, men det er ganske klart, at Kinas krav på områder, der i øjeblikket ligger uden for folkerepublikkens territorium, kan føre til krig.

At vinde disse områder er imidlertid et led i den kinesiske revolution, der sigter mod at genoprette det gamle Kina i dets fulde omfang og samtidig – ændret af den moderne verdens problematik – retter sig mod at skaffe Kina førstepladsen blandt de afro-asiatiske na-

»I dag er flaget endnu smukkere end ellers, for det er Kinas kommunistiske Partis fødselsdag«. Børnehavebørn i Anshan i Nordøstkina (det tidligere Manchuriet) reciterer en hyldest til den maskine, som driver det kinesiske samfund, og hvis påvirkning omfatter alle, fra børnehaven til alderdomshjemmet.

tioner i kraft af Kinas militære magt og overlegne system og ideologi. Der er stadig områder af det gamle Kina, som ikke er under folkerepublikkens suverænitet, som f. eks. visse dele af Sovjetunionen, men først og fremmest Formosa, Taiwan, som kineserne kalder øen, blev erobret af Japan i 1895, men vendte med Japans nederlag 1945 tilbage til Kina, hvor Chiang Kai-shek på dette tidspunkt ledede den almindeligt anerkendte regering. Efter nederlaget på fastlandet og hans flugt til Formosa er kravet på denne ø blevet et centralt program i kinesisk udenrigspolitik. Forudsætningen for en afspænding af forholdet til USA, som forhindrer Kina i at erobre Taiwan, er, at amerikanerne rømmer øen og lader kineserne ordne deres egne sager, hvilket for tiden er et krav, som USA's regering ikke evner at opfylde. Et problem på linie med Formosa-spørgsmålet, omend mindre i omfang, er fastlæggelsen af grænserne i Himalaya, først og fremmest med Indien, hvor Kina kræver suverænitet over visse områder, hvilket førte til det kinesiske angreb på Indien i efteråret 1962. Spørgsmålet om den indisk-kinesiske grænse er ikke løst, selv om kineserne højst sandsynligt ville vise sig ganske forekommende, hvis realdrøftelser kom i gang, ligesom de tidligere har været det over for Burma.

Den høflige aggression

Det nærmest høflige kinesiske angreb på Indien demonstrerede, at Kina stod fast på

revolutionens hovedmål, men inden for disse afstukne rammer var forhandlingsvenligt. Aktionen havde et mål mere, nemlig at vise den afro-asiatiske verden, at Indien ikke var stærk nok til at spille hovedrollen i denne nye verden og tilmed var afhængig af hjælp fra hvide magter. Kina derimod stoler på egne kræfter. Hjælpen fra Sovjetunionen har aldrig været imponerende og ophørte stort set i 1960. Hovedårsagen til den kinesisk-sovjetiske strid er af udenrigspolitisk karakter og hænger netop sammen med Kinas krav på at være den afro-asiatiske verdens førstemagt, hvilket fører til en revolutionær politik i den nye verden, hvor Sovjetunionen først og fremmest er interesseret i stabilitet og derfor modstander af voldsomme ændringer, der kunne holde liv i den ellers hendøende sovjetisk-amerikanske konflikt.

For Kina er USA hovedfjenden ud fra alle synspunkter: den største stillehavsmagt og derfor under alle omstændigheder den, der kan true Kina. Desuden den magt, som støttede Chiang, og som nu holder ham oppe på Taiwan. Den stat, der har opbygget et system af militæralliancer i Stillehavet og i Sydøstasien, og som har etableret et militært brohoved på det asiatiske fastland, hvorfra det kan true Kina for at bringe Chiangs styre tilbage.

Dette er Kinas billede af amerikansk udenrigspolitik.

At USA befinder sig i Sydvietnam for at hindre Kina i at løbe Asien over ende, er for Kina en ligeså urimelig tanke, som Pekings opfattelse er det for Washington.

Kinas indflydelse i Sydøstasien er, i modsætning til den amerikanske, af ikke-militær karakter. Der findes ikke en kinesisk soldat her, og den magt, der gøres gældende fra Kina, er af politisk art. Har den klassiske kinesiske opfattelse af randstaterne som lydlande end fået et moderne tilskud af stødpudestat-tænkning, er Kinas selvfølgelige overherdømme i Nordvietnam og Nordkorea dog i smuk historisk tråd med traditionen fra kejserrigets tid, hvor selve Kinas eksistens var tilstrækkelig til at holde datidens asiatiske kult verden i ærbødig underkastelse. Og dette er paradoksalt nok et mål for Maos revolution, der er mindst lige så kinesisk som den er kommunistisk.

Preben Dollerup.

Af nyere litteratur på skandinaviske sprog kan bl. a. nævnes:

Det nye Kina. Danmarks Radios grundbøger. Fremad, 1964.

Aadel Brun Tschudi: Den kinesiske Folkerepublik. Tidens Ekko nr. 4, 1962-63. Oslo.

Erik Pierre: Kinas industrialisering. Världspolitikens Dagsfrågor 1964, nr. 10, Stockholm 1964.

Sydvietnam:

AREAL: 171.665 km².

INDBYGGERTAL: ca. 14,2 millioner (1962).

HOVEDSTAD: Saigon (1,4 millioner) med Cholon (400.000).

NÆSTSTØRSTE BY: Hué: 100.000 indbyggere. Centrum for den buddhistiske bevægelse.

Erhvervsforhold: Ris dyrkes, navnlig i Mekong-deltaet, desuden gummi, kaffe, te, kinabark, lak og silke.

Eksport: Ris, gummi, kopra, kaffe, te, kinabark og lak.

Ø.K. har virksomheder i Saigon-Cholon.

Sydvietnam

BAGGRUND

Endelig er Sydvietnamkrisen bragt ind i en afgørende fase.

Amerikanerne arvede i 1954 efter franskmændene et konfliktfyldt Indokina opdelt i 4 stater. Sammen med ansvaret påtog de sig også at føre en politik videre, som af alle ansvarlige politikere måtte betegnes som håbløs og blottet for kontakt med virkeligheden. Den røde tråd i amerikanernes forsøg på at løse vanskelighederne var den gængse: solid økonomisk og militær støtte til et lille mindretal af befolkningen (i Sydvietnam katolikkerne).

Dommen over amerikanernes politik i Sydvietnam blev fældet i midten af januar 1965, da den buddhistiske centralorganisation i Hué gav ordre til genoptagelse af munkenes selvmordsbrændinger for at få gennemført en politik, der lagde den politiske magt i flertallets hænder og fjernede generallerne fra al politisk magt. For at understrege alvoren i buddhisternes synspunkter blev der iværksat omfattende demonstrationer i Hué, og De forenede Staters gavebibliotek samme steds blev afbrændt.

I denne situation trådte Sovjetunionens regering ind i spillet. Det havde tilsyneladende helt været Krustjovs mening at kvitte den sovjetiske indflydelse i Sydøstasien, men i stedet for at

tillade, at det politiske initiativ i dette område helt gik over på U.S.A. og Kina, har den nye sovjetiske regering besluttet at bringe den flydende situation under international kontrol. 5.-10. februar besøgte en stor delegation af sovjetiske regeringsmedlemmer under ledelse af statsminister Kosygin Hanoi. Både ud- og hjemrejse blev foretaget over Peking.

Udspillet syntes vendt både mod U.S.A. og Kina. Efter sovjetisk opfattelse ville man ikke have opnået en acceptabel løsning, hvis den amerikanske tilbagetrækning blev erstattet af en kinesisk indrykning.

Som et forsøg på at støtte op om de sovjetiske bestræbelser må man se den franske regerings krav 10. februar om, at Storbritannien og Sovjetunionen, som formænd for Geneve-konferencen i 1954, foranlediger indkaldelse af en ny konference i Geneve til løsning af hele krisen omkring Nord- og Sydvietnam, Laos og Cambodia.

Tiden må være inde til en likvidation af den amerikanske indflydelse i det gamle Indokina. Eller skal vi stå model til flere udslag af amerikansk »herrefolksmentalitet«?

Historie:

Det tidligere franske Indokina bestod af kolonien Chochinkina, der blev afstået til Frankrig i 1862 af kongen af Annam. Dertil kom protektoraterne Tonkin i 1884 og Annam i 1886. Den franske indflydelse både politisk, militært

og navnlig økonomisk udbyggedes kraftigt i alle 3 stater.

Det franske greb om Indokina var effektivt og stort set uantastet til japanerne besatte landet i 1940-41, selv om Ho-Chi-Minh allerede i 1920'erne bekæmpede franskmændene og søgte at skabe en bevægelse for Vietnams selvstændighed. Han måtte dog fortrække til Kina. Her stiftede Ho i 1941 partiet Viet Minh, der er en forkortelse for Viet-Nam Doc Lap Minh (forbundet for Vietnams uafhængighed). Heri samlede han flere antifranske og antijapanske grupper. Højrefløjen, der havde forbindelse med Chiang Kai-Shek, ønskede national selvstændighed, medens venstrefløjen tillige ønskede dybtgående sociale reformer.

I august 1945 vendte Ho tilbage og dannede en provisorisk regering i Hanoi for republikken Vietnam (det kinesiske navn for landet i syd).

Franskmændene vendte imidlertid også tilbage, og de ville ikke godkende Ho's krav om selvstændighed for Vietnam. Forhandlinger om en fristats-ordning inden for et forbund af de indokinesiske stater i union med Frankrig brød sammen, og 19. december 1946 indledte Vietminh befrielseskampen mod Frankrig med et angreb på Hanoi.

Langsomt smuldrede det franske styre hen i løbet af de næste 8 år, selv om franskmændene forsøgte at stive deres position af ved at overlade Annams konge Bao Dai at regere et selvstændigt kongerige Vietnam i nær forbindelse med Frankrig. Bao Dai var imidlertid uden støtte i befolkningen, og denne episode, der tog sin begyndelse i 1949, endte i 1955. Inden dette skete, var det franske militær brudt totalt sammen efter Vietminhs erobring af Dien Bien Phu i maj 1954. Ho's befrielseshær var nu i besiddelse af $\frac{2}{3}$ af Viet-

nam foruden store dele af Laos og Cambodia. Frankrig var moden til at underskrive våbenhvilen i Geneve i juli 1954. 8 års krig var foreløbig bragt til ende. De havde kostet 30 milliarder kr., der siden 1950 væsentligt var blevet dækket af U.S.A., og 80.000 mennesker var døde eller sårede. Alt for at bevare den politiske kontrol med et land, hvor Frankrig havde betydelige investeringer.

Våbenhvileforhandlingerne i Geneve stod på i månederne april til juli 1954. Hovedforhandlerne var Frankrig, hvor Mendès-France dannede regering i juni, U.S.A., Kina og mæglerne England og Sovjetunionen. Resultatet blev, at Vietnam skulle deles i to selvstændige stater. Grænsen blev ved 17. breddegrad. De to stater måtte ikke tilsluttes nogen militæralliance, og de fremmede tropper skulle fjernes, således at der maksimalt måtte være 685 fremmede tropper i hver stat. Desuden blev Laos og Cambodia selvstændige. Til at kontrollere ordningen nedsattes en kommission med repræsentanter fra Polen, Indien og Canada. Først i 1956 forlod de sidste franske tropper Sydvietnam, og U.S.A. blandede sig mere og mere i forholdene. S.E.A.T.O. (South East Asia Treaty Organisation), der blev dannet i Manila på Philippinerne i september 1954, vedtog en hemmelig protokol med tilfald om støtte til Laos, Cambodia og Syd-vietnam.

1954-65:

I Nordvietnam dannede Ho en kommunistisk regering, der søgte støtte hos Sovjetunionen og Kina. Et dybtgående reform- og genopbygningsprogram indledtes baseret på samfundsejerskab af produktionsmidlerne og disses udnyttelse gennem en centraldirigeret planøkonomi.

»... det er et solidt oplysningsværk, vel illustreret og vel dokumenteret.«

Henrik V. Ringsted i »Politiken«.

Ny stor Afrika-håndbog, sprængfyldt med facts om politiske, økonomiske, sociale, kulturelle forhold, eksporttal, importtal, med kort, stikordsregister, biografiske noter – kort sagt en håndbog med en imponerende mængde værdifulde oplysninger for enhver, der skal holde sig à jour med udviklingen i Afrika.

Jørgen E. Petersen:

DET NYE AFRIKA – og dets fremtid

STORT FORMAT . 286 SIDER ILLUSTRERET . KR. 39,50 . BORGES FORLAG

I Sydvietnam truede socialt og politisk kaos, så snart franskmændene var ude. Inden en sådan situation opstod, greb C.I.A. (Central Intelligence Agency) ind efter ordre fra præsident Eisenhower. Oberst i flyvevåbnet, Edward Lansdale (»Den grimme amerikaner«), sendtes fra Philippinerne, hvor han heldigt havde ledet C.I.A.'s kamp mod kommunisterne, til Saigon. Spørgsmålet for Eisenhower og John Foster Dulles var: Kunne man ikke besejre kommunisterne i Sydvietnam på samme måde som på Philippinerne?

C.I.A. udpegede Ngo Dinh Diem, som kort forinden var vendt hjem fra U.S.A., til statsminister, fordi han tilsyneladende havde den bredest mulige støtte. Ved en folkeafstemning 23. oktober 1955 stemte 98 % af vælgerne for overgang til republik, og Diem blev præsident med Eisenhower-administrationens vel-signelse.

Diems nærmeste rådgivere blev broderen Ngo Dinh Nhu og dennes kone, der begge stod i nær forbindelse med C.I.A.

Trods talrige løfter om reformer og indførelse af demokratiske styreformers førte Diem en politik, der sigtede på at undgå reformer, men at styrke katolikernes indflydelse i administration, hær og erhvervsliv på buddhisternes bekostning, samt sikre sin egen og familiens magtpositioner. En strid i C.I.A., om man fortsat kunne støtte Diem i denne politik, endte med Lansdales hjemkaldelse, og Eisenhower gav Diem sin fulde støtte, selv om Lansdale imod flertallet i C.I.A.'s ledelse fastholdt, at spillet mod kommunisterne under disse forudsætninger ville være tabt. Den amerikanske støtte til Sydvietnam beløb sig i årene 1955–60 til ialt 1 milliard dollars (ca. 7 milliarder kr) i økonomisk og militær bistand.

Diem regerede mere og mere som diktator, og under indtryk af den stigende opposition erklærede han den 19. oktober 1961 landet i undtagelsestilstand og tog selv enevældig magt. På dette tidspunkt havde Kennedy-administrationen bundet sig afgørende militært i Syd-vietnam.

I løbet af 1961 stod det klart, at Diem kun kontrollerede $\frac{1}{3}$ af landet. I denne situation valgte Kennedy at sende vicepræsident Johnson til Saigon, og 13. maj 1961 sluttedes en aftale med Diem i følge hvilken U.S.A. påtog sig udgifterne ved en forøgelse af Sydvietsnams hær fra 150.000 til 170.000 soldater, hvortil kom 68.000 bevæbnet politi og 70.000 mand hjemmevern. Tillige lovede U.S.A. at sende et stigende antal militære »rådgivere« til landet. Februar 1962 gjorde 4000 amerikanere tjeneste i Sydvietnam. I januar 1963 var man oppe på 11.000, i juli samme år var tallet 14.000, og ved udgangen af 1964 gjorde i hvert fald 16.500 amerikanere tjeneste i Syd-vietnam, hvor de deltog aktivt i krigshandlingerne. Omkostningerne ved denne hjælp står U.S.A. i 1–2 millioner dollars om dagen.

Oppositionen mod Diem kom ikke alene fra Viet Cong, men også fra buddhisterne, og fra 1960 endog fra de yngre officerer i hæ-

ren. Et kupforsøg fra dem blev dog slået ned, og det blev Diems forfølgelse af buddhisterne, der bragte ham til fald.

Buddhisterne:

Langsomt havde Diem som nævnt fortrængt buddhisterne fra stillinger i administration, hær, politi og fagforeninger og erstattet dem med katolikker. Buddhisterne samlede 70 % af befolkningen på det religiøse plan, medens katolikerne kun udgjorde ca. 10 %. I maj 1963 fandt Diem tiden inde til at tage et endeligt opgør med buddhisterne. Han forbød dem at flage på deres vigtigste helligdag, Buddhas fødselsdag, og forlangte i henhold til en fransk lov, at myndighederne skulle godkende buddhisternes møder, idet man betragtede disse som almindelige foreningsmøder. Voldsomme demonstrationer brød ud i Hué, og ledelsen for buddhisterne opfordrede munkene til offentlige selvmord (brænding) og lemlæstelser. Diem satte militær og politi ind mod demonstranterne. Sammenstød mellem buddhister og politi og militær fortsattes hele sommeren og efteråret 1963.

11. juni brændte den første munk sig offentligt i Saigon, og på en pressekonference betegnede Madame Nhu brændingen som »munkenes grill-show«. Ledelsen blandt buddhisterne gik efterhånden over på det unge præsteskab ledet af Thich Tri Quang, en 41-årig munk, der fødtes i Nordvietnam og gentagne gange blev arresteret af franskmændene for samarbejde med Vietminh.

De nye ledere krævede sociale reformer og buddhisternes genindsættelse i deres stillinger. Kampen gjaldt buddhisternes sociale og politiske indflydelse.

Efter voldsomme terrorhandlinger i august 1963 fra Diem-regimets side erklærede præsident Kennedy, at Diem havde mistet kontakten med befolkningen. Den amerikanske regering pressede på for at få standset forfølgelserne, gennemført reformer og effektiviseret kampen mod Viet Cong. Diem afviste og påpegede, at amerikanernes idé fra 1961 med befæstede landsbyer (90 % af befolkningen skulle samles i 11.000 befæstede landsbyer) havde slået totalt fejl. Ja, ordningen havde øget befolkningens uvilje mod regeringen og amerikanerne.

I slutningen af oktober 1963 standsede C.I.A. betalingerne til Diem, og 1. november gennemførte en gruppe officerer fra Sydvietsnams hær under ledelse af general Duong et kup. Diem og Nhu blev dræbt.

Et revolutionsråd dannedes, og en midlertidig forfatning indførtes, men opløsningen fortsatte. Buddhisterne var ikke tilfredse, og de yngre officerer ønskede krigen effektiviseret. Buddhisterne samledes i et forbund 3. januar 1964, og 30. januar gennemførtes et nyt militærkup ledet af generalerne Nguyen Khanh og Tran Thiem Khiem med det mål at øge krigsindsatsen og hindre en forhandlingsløsning. General Duongs regering havde forsøgt en tilnærmelse til Frankrig. Nu blev

han fjernet. 29. august 1963 havde de Gaulle erklæret, at Frankrig var villig til at støtte en samling og neutralisering af hele Vietnam, både Nord og Syd. Pressen i Saigon havde været meget positiv, og Diem havde heller ikke afvist. Frankrigs mæglingsbestrebelse blev imidlertid fortsat også efter 30. januar 1964. de Gaulle's motiver var klare. Han ønskede at genvinde Frankrigs indflydelse, i hvert fald økonomisk, i det gamle Indokina, at hindre en konflikt mellem U.S.A. og Kina, der let kunne udvikle sig til en storkrig. Og her havde han fælles interesser med f. eks. Sovjetunionen. Endelig ville han tilføje U.S.A. et prestigetab som et led i sin europæiske politik.

Da Nguyen Khanh tog magten, var han 36 år. Han trådte ind i hæren i 1947, blev hærchef i 1962 og var og er kendt for sine krav om at udvide krigen til Nordvietnam.

Han hævdede selv at være blandt initiativtagerne til kupet i november 1963, selv om det er en kendsgerning, at hans egen afdeling var den sidste, der sluttede sig til oprørerne. Siden sit kup i januar 1964 nød han C.I.A.'s bevågenhed. 22. marts 1964 valgte militærkomiteen et udøvende råd med Khanh som formand. I denne post, der svarer til statsminister, fortsatte han til 16. august, hvor en ny forfatning trådte i kraft, og Khanh blev valgt til præsident med diktatorisk myndighed.

Buddhisterne var stadig ikke tilfredse, og 20.–25. august foranstaltede de vældige demonstrationer i Saigon og andre af de større byer mod Khanh og militærjuntaen. Denne måtte opløse sig selv og ophæve den nye forfatning. Khanh trådte tilbage som præsident, men forblev ved magten som statsminister og medlem af det nyoprettede udøvende råd. Urolighederne fortsatte, og 26. september sammenkaldtes et Øverste nationalt Råd for at udforme en midlertidig forfatning. Denne trådte i kraft 20. oktober, og samme dag blev Phan Khac Suu udnævnt til præsident. En ren civil regering udnævntes 4. november. Den blev ledet af Tran Van Huong. Den almindelige politiske opløsning fortsatte dog. 22. november måtte politi og militær splitte en demonstration på ca. 5.000, der krævede den civile regering fjernet. Khanh trådte til og bakkede som hærchef regeringen op. Hans position som den »stærke« mand i dagens Saigon blev herved understreget. Opløsningen syntes efterhånden at nærme sig totalitet. Ingen politikere ville efterhånden have forbindelse med amerikanerne, og C.I.A.'s pokerspil i Sydvietnam med Khanh som trumfkort i ærmet er hastigt ved at nærme sig det punkt, hvor kortene vil blive krævet lagt frem, og regnskabet gjort op. Oprørsforsøg blandt officererne i september og buddhisternes stadige demonstrationer pegede klart hen mod den klassiske opløsningstilstand før en omvæltning. I januar 1965 så C.I.A. sig nødsaget til at lade Khanh overtage magten igen i et sidste desperat forsøg på at redde spillet.

Khanh har ved flere lejligheder udtalt sig

til fordel for en gradvis udvidelse af krigen til Nordvietnam, således 19. og 22. juli 1964. De sydvietnamske bombardementer af Nordvietnams område 30. juli og U.S.-flyveres angreb på flådebaser i Nordvietnam må ses som et forsøg fra C.I.A.'s side på at føre krigen over til Nordvietnam og langsomt at engagere den amerikanske regering i denne krig. Opinionen i U.S.A. var på ingen måde gunstig for en sådan aktion, og præsident Johnson har ved sin vældige sejr ved valget i november et solidt rygstød til helt at omforme U.S.A.'s udenrigspolitik også over for Asien.

En forhandlingsløsning trænger sig på. U Thant anbefaler den, Wilson og de Gaulle støtter tanken. Præsident Johnson og udenrigsminister Rusk har erklæret, at den amerikanske regering er villig til på visse betingelser at forhandle om en løsning med grundlag i

hele Vietnams neutralisering. Man synes blot at vente på et løsen. Kan Sovjetunionens regering formulere dette?

I mellemtiden glider den faktiske magt i Sydvietnam langsomt over på Den nationale Befrielsesfronts hænder.

»Den nationale Befrielsesfront«:

I årene 1954-59 var kampen mod Diems styre ikke særlig effektiv eller vel organiseret og derfor lidet resultatrig; men i løbet af 1959 satte den kommunistisk dominerede undergrundsbevægelse ind med en mere og mere velorganiseret guerilla-taktik. Større og større områder kom under dens herredømme, således at Saigon-regeringen i november 1963 faktisk kun kontrollerede 1/3 af landet. Ved udgangen af januar 1965 udgjorde dette område sand-

synligvis under 1/4. Resten var mere eller mindre effektivt under »Den nationale Befrielsesfront«s kontrol.

Den nationale Befrielsesfront (N.B.F.), af Saigon-regeringen betegnet som Viet Cong (Vietnamske kommunister), blev stiftet i 1960. Til præsident valgtes Nguyen Huu Tho, en ikke-kommunistisk sagfører fra Saigon, og generalsekretær blev Nguyen Van Hieu, der tidligere var professor i historie og kommunistisk journalist. Den ledende gruppe i N.B.F. er Det revolutionære Arbejderparti, som blev grundlagt i 1962. Dertil kommer sekterne Hoa-Hoa og Cao Dai, som Diem havde søgt at knuse i 1955-56.

N.B.F.'s øverste organ er centralkomiteen, hvis flertal udgøres af repræsentanter for den kommunistiske gruppe Det revolutionære Arbejderparti. Dertil kommer repræsentanter for

Carl Scharnberg:

Enhver er sin egen lykkes smed

Roman . Kr. 19,75

»... en forfriskende samfundssatire, og det er vanskeligt at komme på noget, som Carl Scharnberg ikke med bidende ironi går til angreb på. Men han gør det på en venlig, underholdende og fornøjelig måde.«

Jydske Tidende.

Moderne afrikansk digtning

Ved Uffe Harder

Borgens Billigbøger . Kr. 6,25

»... moderne poesi af stor frihed og inspiratorisk skønhed.«

Klaus Rifbjerg i »Politiken«.

»... kan ikke anbefales nok.«

Liberales Gymnasiaster.

F. H. Ross og T. W. Hills:

Verdensreligionerne og de største spørgsmål

Borgens Billigbøger . Kr. 6,25

»Gå også på jagt i de andre religioners bøger efter åndeligt liv, man kan leve på .. den er skrevet netop for Dem og mig.«

Dr. C. i Jyllands-Posten.

Theo F. Lentz:

Vi overlever, hvis vi vil

Fredsplanlægning på videnskabelig basis

Borgens Billigbøger . Kr. 6,25

»... er vel værd at lære nærmere at kende og kan virke med til en fornyelse i det arbejde for at vinde freden, som er påtrængende nødvendigt.«

Højskolebladet.

Filip Stenson:

Menneskeheden mellem liv og død

En studie i gensidighed — det ondes — og det godes

Borgens Billigbøger . Kr. 5,25

Banebrydende tanker og meget inspirerende for enhver, der vil gøre en personlig indsats for at forstå og vurdere det vældige, omvæltende opbrud, som verden er inde i i dag.

»... det er nødvendigt, at den bliver læst.«

Politiken.

Deres boghandler har dem eller skaffer dem hurtigt . BORGENS FORLAG

de nævnte sekter, for buddhisterne, katolikkerne og forskellige stammefolk, der lever i bjergene på grænsen til Laos og Cambodia. Centralkomiteen leder de militære operationer. N.B.F.'s program blev skitseret af Huu Tho i et interview med Le Monde's korrespondent i Sydvietnam 21. juli 1964. Huu Tho erklærede, at N.B.F. ville samarbejde med alle sociale og politiske grupper i landet for at nå en fredelig løsning på krigen på basis af national uafhængighed, demokrati og neutralitet. Al fremmed indblanding måtte vige. U.S.A.'s tropper og krigsmateriel måtte gradvist trækkes tilbage. N.B.F. var parat til at deltage i en international konference om Sydvietnams fremtid, men Huu Tho understregede, at de udenlandske magters rolle måtte indskrænke sig til at være af rent rådgivende og mæglende natur. Med hensyn til neutraliteten erklærede han sig enig i grundtrækkene af de Gaulle's plan (samlet, neutralt Vietnam). Han mente dog, at det ville være mere realistisk at begynde med en neutral zone omfattende Laos, Cambodia og Sydvietnam. Medens en forening med Nordvietnam »måtte opnås skridt for skridt gennem forhandlinger mellem de ansvarlige myndigheder i Nord og Syd«. Befrielseskampen var et anliggende, som sydvietnamerne selv måtte klare. Den stærkt opreklamerede hjælp fra Nord måtte han betegne som et falsum. Den 14. juli 1964 havde den amerikanske militærkommando i Sydvietnam da også fastslået, »- at der ikke var nogen antydninger af tilstedeværelsen af nordvietnamske enheder i Sydvietnam«.

På det indenrigspolitiske plan gik N.B.F. ind for, at der snarest muligt dannedes en bred samlingsregering. Indtil den var dannet, ville der ikke blive oprettet civil administration i »de befriede områder« med mindre forholdene ubetinget krævede det. N.B.F. gik ind for at modtage udenlandsk økonomisk hjælp fra ethvert land, der tilbød at hjælpe. En nationalisering af al udenlandsk kapital ville ikke være det mest påtrængende problem efter den endelige befrielse. N.B.F. ville i dette spørgsmål støtte en ordning med den udenlandske kapital, hvoraf størsteparten var fransk, en ordning, der, som Huu Tho udtalte sig, ville tilgodese såvel Sydvietnams som de investerendes interesser.

I januar 1964 holdt N.B.F. sin første landsomfattende kongres i Tayninh (ca. 100 km nordvest for Saigon). Den var hemmelig. Og i løbet af 1964 begyndte infiltreringen i Saigon-områder, hvorved N.B.F.'s tropper levede regulære slag mod Saigon-hæren.

I Saigon er der højkonjunktur baseret på den amerikanske dollar, men den sydvietnamske bonde synes træt af snart 24 års krig.

Hvordan bønderne ser på situationen klar gjorde New Statesmans korrespondent fornylig med denne udtalelse fra en sydvietnamsk bonde: - Vi tilbyder Saigon-soldaterne vor ris, og de tager vore kyllinger, vi tilbyder N.B.F.-soldaterne vore kyllinger, men de nøjes med vor ris.

Bjørn Tinning.

KOMMENTAR

Den glemte mand

På et pressemøde i 1964 redegjorde Henry Cabot Lodge, dengang USA's ambassadør i Sydvietnam for områdets politiske problemer. Han sluttede med at slå fast, hvad der var Kinas sigte, og hvad USA stræbte henimod. Efter denne smukke akademiske redegørelse rejste en journalist et spørgsmål, der tydeligt nok faldt uden for sammenhængen:

»Og hvad ønsker vietnameserne?« spurgte han.

»Wise guy,« snerrede Cabot Lodge, d.v.s.: »Du er vel nok smart.«

Replikskiftet stammer fra den satiriske fotoserie »New News-Reels«, der repræsenterer det fremskridtsvenlige Amerika og er altså, i modsætning til problemet, ikke autentisk. Men det peger hen mod den glemte part i et storpolitisk spil, det vietnamsiske folk, og mod et glemt løfte. Da franskmændenes krig mod frihedsbevægelserne i Indokina i 1954 endte med et nederlag lige så katastrofalt som det USA i 1965 styrer henimod, kom det til overenskomsten i Geneve, der bl. a. bestemte, at Vietnam, som det øvrige Indokina skulle neutraliseres, men til forskel fra resten foreløbig deles efter våbenstilstandslinien, indtil en folkeafstemning i hele landet inden et fastsat årsmål kunne bestemme det samlede Vietnams styreform.

Afstemningen kom aldrig i stand. Den daværende amerikanske marionet i Sydvietnam, Ngo Dinh Diem lod meddele, at frie valg ikke kunne tænkes i det kommunistiske Nordvietnam, og at den landsomfattende folkeafstemning derfor ikke ville blive realiseret. Baggrunden var den sikre forvisning hos De forenede Staters efterretningstjeneste og hos Ngo Dinh Diem om, at Vietnams folk ville stemme for frihedshelten i nord, kommunisten Ho Chi Minh, og ikke for USA's katolske repræsentant i Saigon, Ngo Dinh Diem. *Samlings* af Vietnam er et legalt mål efter Geneveoverenskomsten, som Nordvietnam, da regeringen i syd og dens bagmænd brød traktaten, begyndte at sætte i værk med militære midler, en guerrillabevægelse, der tidligere fik sin inspiration fra nord, men nu tydeligt nok i høj grad opererer på egen hånd, støttet til det sydvietnamsiske folks sympati for Ho Chi Minh og myten om ham eller til bøndernes had til de

korrupte, uduelige paradegeneraler og intrigepolitikere i Saigon.

For USA har hensynet til det vietnamsiske folks ønsker aldrig været andet end et show til fordel for de bevilgende myndigheder i Washington, der helst ser skatteydernes penge og deres sønners liv brugt til, hvad man kalder »forsvaret af de demokratiske kræfter i Sydvietnam«. Sådanne har aldrig eksisteret og vil næppe opstå med det første. USA's politik i Sydvietnam var og er et led i forsøget på at »inddæmme« det Kina, hvis kommunisme i USA's øjne gjorde det til en aggressiv magt, også på det tidlige tidspunkt, hvor Kina havde haft al mulig interesse i ved et godt forhold til USA at afbalancere Sovjetunionens påtrængende nærhed. USA lagde en ring af allierede stater omkring Kina som værn mod Pekings formodede planer om et militært stormløb gennem Sydøstasien, Indien og Mellemøsten og formodentlige Afrika-planer, som, hvis de nogensinde har eksisteret andre steder end i kommunistgale amerikaneres hjerner, i hvert fald har været døde og skrinlagte i mere end en halv snes år. Kinas stormløb mod Asien er en kendsgerning; men det er en politisk, ikke en militær trusel: hvilket andet udviklingsland kan fremvise sådanne resultater i sin opbygning som det kommunistiske regime i Peking, der hverken har dollars, pund, francs eller rubler i ryggen?

USA's politik over for Kina tager kun ringe hensyn til truslens virkelige karakter, men koncentrerer sig om med militære midler at standse en national samlingsbevægelse i Vietnam, hvis ledere til syvende og sidst næppe har mere tilovers for Kina, der altid har domineret Vietnam, end for USA's forsøg på det samme, og hvis hær for de ni tiendedele vedkommende består af sydvietnamsiske bønder, der på denne måde forklarer, hvad de ikke fik lov at sige med stemmesedlen. Og hvorhen har denne politik ført verdens stærkeste magt? Til en situation, hvor en sydvietnamsisk general kan koste rundt med repræsentanten for den stat, som betaler hans hær, og, så snart ambassadør Maxwell Taylor for en kort stund forlader landet, vover at afsætte den civile regering, hvis eksistens er betingelsen for, at De forenede Staters regering kan opfylde kongressens krav om, at de 26.000 amerikanske soldaters hverv skal være at »forsvare demokratiet«.

USA har lidt nederlag i Sydvietnam. Militært er sejren Viet Congs,

politisk er den Kinas. Præsident Johnson har indset dette og fører på trods af alle dementier gennem mellemmand forhandlinger med den kinesiske ledelse, mens den sydvietnamesiske og den nordvietnamesiske diskuterer en ordning, der tillader USA at forlade Sydvietnam med så meget som muligt af æren i behold. Det foregår til akkompagnement af krigeriske udtalelser og under røgslør af amerikanske bombninger i Laos og Nordvietnam, alt sammen til ære for de amerikanske vælgere, for hvem tanken om kapitulation er så uvirkelig – i modsætning til den amerikanske soldat i Vietnam, der ved, at hans liv sættes på spil for at skaffe hans land den tilsyneladende storhed, der skal tillade det at gå på kompromis. Det er ikke alene en kynisk politik, men også en uklog linie, der meget vel kan føre i den modsatte retning af, hvad præsident Johnson har tænkt sig; for som amerikanerne følger det nødvendigt af hensyn til stemningen i USA at svare igen på Viet Congs provokationer, vil regeringen i Hanoi af hensyn til sin kinesiske fløj være tvunget til at give guerillaen i syd endnu friere tøjler. Der er politikere så smarte, at deres smartness bedrager dem selv. Vi frygter, at denne gruppe er fyldigt repræsenteret i De forenede Staters udenrigspolitiske ledelse.

Mens de store til glæde for deres storhed spiller deres egen russiske roulette, dyrker den glemte mand i Sydvietnam sin våde jord i de grøngule risdeltaer. Om dagen bukker han høfligt for stortalende sydvietnamesiske officerer på amerikansk gage; om natten giver han mad, medicin og oplysninger om officererne til sine naboer, måske slægtninge, partisanerne. Det kan være bedrøveligt, at denne risbonde vil stemme kommunistisk, men det er sikkert en kendsgerning, og hvad mere er; det er hans privilegium, moralsk og traktatligt. Geneveaftalen af 1954 giver ham ret til at vælge sin statsform, og det er en slet reklame for det vestlige demokratis idealer, at Vestens største demokrati nægter risbonden hans demokratiske ret.

Malaysia

BAGGRUND

Malaysia er en forbundsstat omfattende 14 territorier, nemlig den malayiske unions (el. føderations) 11 stater, den tidligere koloni Singapore og de to områder på Borneo, Sa-

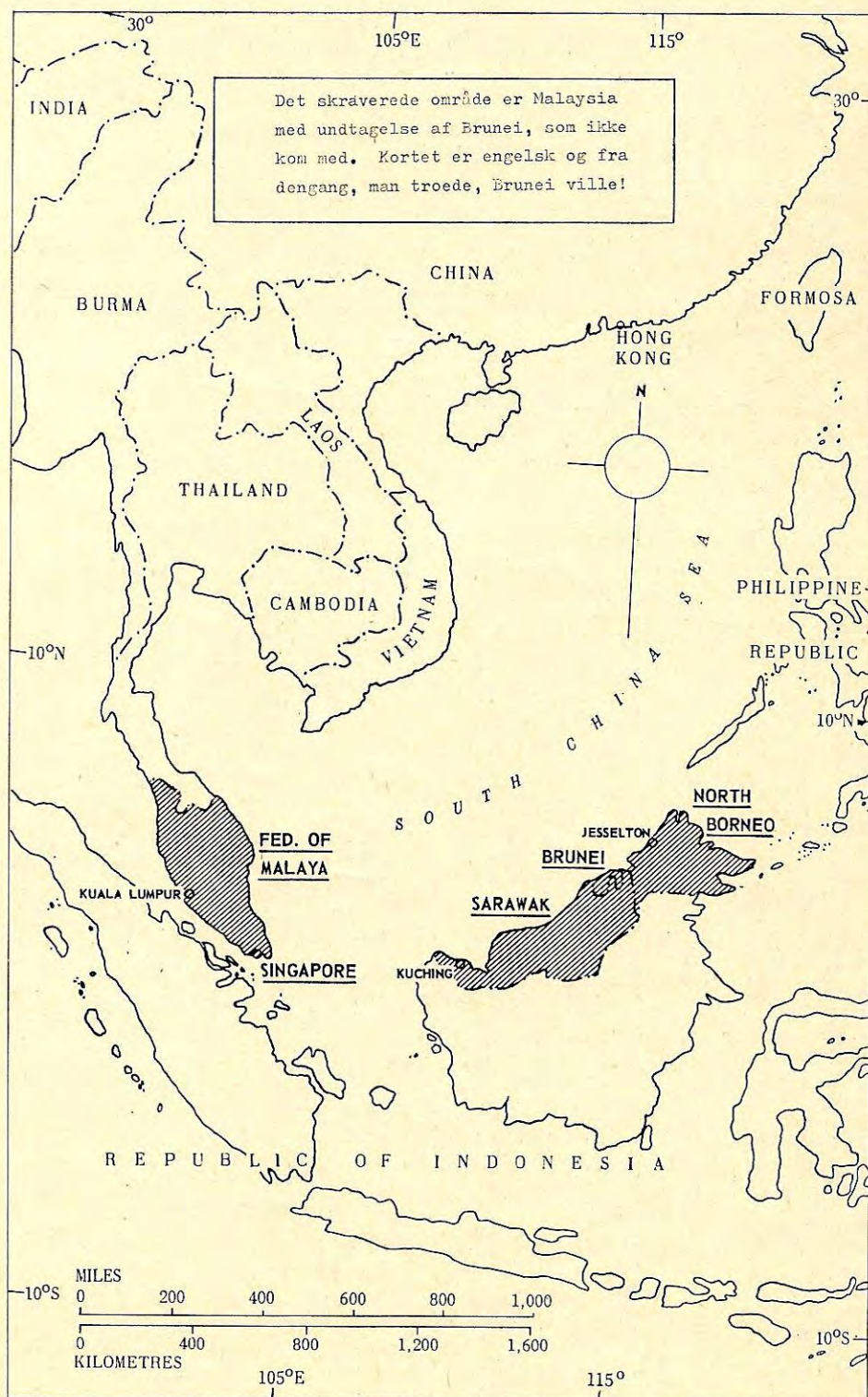
rawak og Sabah. Det samlede areal er på ialt ca. 335.000 km², hvoraf de tyndtbefolkede stater på Borneo tegner sig for størsteparten.

Befolkningen udgjorde ved den sidste tælling 9.916.483, men menes nu at være vokset til mere end 10 millioner. 43 pct. er kinesere, 40 pct. malayer, 9 pct. indere, og 8 pct. tilhører forskellige nordborneoske mindretal. Malaysia kunne således med større ret have heddet Kinesia.

Hovedstad er Kuala Lumpur i delstaten Selangor.

Historie

Arkæologiske fund viser, at der har levet mennesker i Malaya de sidste 50.000 år. I 1641 faldt Malacca i hollændernes hænder. 1773 forsøgte det britiske »East India Company« at få fodfæste i området, men måtte midlertidigt opgive på grund af pirater. I 1786 fik selskabet Penang øen af sultanen af Kedah og år 1800 en strimmel land overfor. Betalingen til sultanen sattes i vejret. I 1819 slog kompagniet sig ned i Singapore, og i 1824 overtog englænderne i en bytte-

handel med hollænderne Malacca. I 1826 samledes Singapore, Malacca og Penang i »Straits Settlements«.

1841 gjorde sultanen af Brunei englænderen James Brooke til rajah over en del af det område, som nu er Sarawak. 1846 afstod samme sultan Labuan øen i Brunei bugten. I 1850 anerkendte USA Sarawak som en uafhængig stat, og i de følgende år måtte Brunei afgive yderligere land til den. 1864 anerkendte England Sarawaks uafhængighed.

1867 blev »Straits Settlements« overdraget til det britiske koloniministeriums administration. 1874 sluttede England den første af en række traktater med den malayske halvøys fyrster. 1877 overførte englænderne gummitræet fra Sydamerika. 1882 dannedes »British North Borneo Company«, som fik overdraget at administrere den nydannede stat Nord-Borneo (Sabah), og samtidig udvidede Sarawak sit territorium. Brunei-sultanens indflydelse blev mindre. I 1888 garanterede England beskyttelse af Sarawak, Nord-Borneo og Brunei. 1895 dannede fire af de malayske fyrstedømmer på den malayske halvø den malayske føderation. Den britiske repræsentant i Kuala Lumpur skulle være føderationens rådgiver.

1894–1900, oprør i Nord-Borneo.

1909 overdrog Siam, nu Thailand, suveræniteten over fire fyrstedømmer til England. Sammen med Johore blev de betegnet som de ikke-fødererede stater. I 1914 underskrev Johore traktat med England og accepterede en britisk »rådgiver«. Ens for alle Englands traktater med de malayske fyrstedømmer var, at disse var under britisk beskyttelse og ikke måtte have forbindelse med andre lande undtagen gennem England.

1915. Oprør i Nord-Borneo.

1942–1945 fandt den japanske besættelse sted.

I 1946 blev Singapore en selvstændig koloni. Samtidig blev Nord-Borneo sammen med Labuan gjort til kronkoloni. 1948 oprettedes den malayske union omfattende de allerede fødererede, Perak, Selangor, Negri-Sembilan og Pahang og de ikke-fødererede Perlis, Kelantan, Trengganu og Kedah samt Johore plus »Straits Settlements« områderne Malacca og Penang. De to sidste regeres i dag af guvernører, de første ni af fyrster. Blandt de ni fyrster vælges for en femårig periode Malaysias statsoverhoved, »Yang di-Pertuan Agong«.

Fra 1948–1960 oplevede unionen kommunistisk inspireret guerilla aktivitet, som til sidst blev nedkæmpet.

I 1955 indførtes en føderativ forfatning i unionen, og de første valg fandt sted. Tunku (prins) Abdul Rahmans alliance vandt 51 af de 52 pladser i føderationens parlament. 1956 indførtes en forfatning i Sarawak og et parlament med 45 pladser. De 24 mandater skulle besættes gennem valg.

I 1957 blev Den malayske Føderation

selvstændig og medlem af det britiske statsamfund. 1960 fik de valgte medlemmer gennem ny forfatning flertallet af pladserne i Nord-Borneos lovgivende forsamling. 1961 foreslog den malayske premierminister, tunku Abdul Rahman oprettelsen af Malaysia. 1962 fremgik det af den af englænderne udarbejdede Cobbold-rapport, at befolkningerne i Nord-Borneo og Sarawak gik ind for Malaysia-tankens. I december 1962 og i 1963 fandt »valg« sted i Nord-Borneo (Sabah) og Sarawak. De gav overvældende flertal for Malaysia. Indonesien protesterede, Philipinerne rejste krav om Sabah, og FN sendte en kommission til Sabah og Sarawak. Dens rapport konkluderede, at befolkningerne ønskede Malaysia, som derefter blev proklameret den 16. september 1963.

Politisk mønster

Malaysias parlament består af et senat og et underhus. Senatet, Dewan Negara, har 50 medlemmer. Hver af føderationens fjorten regioner udpeger to senatorer, og de resterende 22 udpeges af Yang di-Pertuan Agong, og da hans forfatningsmæssige position er kransekagefigurens, vil det i realiteten sige af regeringen, hvilket igen vil sige tunku Abdul Rahman.

Underhuset, Dewan Ra'ayat, har 159 medlemmer. De 104 er fra den malayske føderations elleve stater, 15 er fra Singapore, 24 fra Sarawak og 16 fra Sabah. Befolkningstallene for disse tre områder er henholdsvis 1.700.000, 744.529 og 454.421. Med knap fire gange så mange indbyggere har Singapore altså færre repræsentanter end Sabah. Men hovedparten af Singapores indbyggere er også kinesere, altså del af den befolkningsgruppe, som Malaysia delvis er oprettet for at holde i skak.

I Singapore og den malayske føderation vælges underhusets medlemmer ved direkte valg, i Sabah og Sarawak udpeges de af de lokale lovgivende forsamlinger.

Regeringspartiet er »Alliancen«, som består af de forenede malayske nationale organisationer, UMNO (United Malays National Organisation), de malayske kineseres sammenslutning, MCA (Malayan Chinese Association) og de indiske malayers kongres, MIC (Malayan Indian Congress). Alliancen har også regeringsmagten i samtlige den malayske føderations 11 stater med undtagelse af Kelantan, hvor det pan-malayske islamske parti har magten. Islam er den nationale religion. Malayisk og engelsk (indtil 1973) de officielle sprog.

Forsvar

Den malayske føderation indgik i oktober 1957 en forsvarsaftale med England, og denne blev i 1963 udvidet til at omfatte hele Malaysias territorium. Aftalen giver England ret til at opretholde baser i det omfang, det er nødvendigt for Malaysias og

statssamfundets forsvar. Aftalen klarlægger, at hvis der finder et angreb sted på Malaysia eller på britiske territorier i det fjerne østen, afgør Malaysias regering og den britiske i fællesskab, hvad der skal ske. Ved angreb på Malaysias grænser er England forpligtet til at gribe ind. Aftalen er ikke sluttet for nogen bestemt periode. Styrker fra såvel Australien som New Zealand er stationeret i Malaysia.

Økonomi

Gummi og tin er Malaysias vigtigste produkter. De tegner sig for 40 pct. af nationalproduktet og 76 pct. af den samlede eksportværdi. 300.000 mennesker er beskæftiget i gummi-plantagerne, og den årlige produktion ligger på ca. 740.000 tons. I 1961 eksporteredes gummi til en værdi af ca. 3 milliarder kroner, ialt 55 % af den malayske føderations samlede eksportværdi. Også Sabah og Sarawak er gummiproducerende.

I 1962 eksporteredes ca. 80.000 tons tin. Værdien var ca. 1,2 milliard danske kroner.

Ved siden af gummi og tin produceres en lang række landbrugsvarer. Og landbruget er vigtigste og mest beskæftigende næringsvej i hele Malaysia.

Uddannelse

I 1963 var der i den malayske føderations underskoler 1.147.856 elever. I realskoler og gymnasier 155.143. I Singapore var samme år 425.927 elever i alle skoler. I Sarawak var der i 1961 96.145 underskoleelever og 9.333 i realskoler og gymnasier. For Sabah var tallene 51.936 og 4.349. Ved universiteterne i Kuala Lumpur og Singapore var der i 1961 henholdsvis 1.010 og 1.641 studenter. Det kinesiske universitet i Singapore havde samme år 1.861 studenter.

Brunei

BAGGRUND

Brunei er et lille sultanat, som ligger som en enklave mellem Sarawak og Sabah på Borneos nordkyst (se: Malaysia, baggrund). Arealet er ca. 6.400 km², befolkningstallet ca. 94.000. Halvdelen er malayer.

Brunei var gennem mange år en kinesisk vasalstat. I begyndelsen af 1500-tallet havde Brunei gjort sig fri af fremmed herredømme og beherskede en overgang hele Borneo og mange af de omkringliggende mindre øer.

Imidlertid mistede Brunei forholdsvis hurtigt sin magtposition, og i 1847 måtte sultanen indgå en aftale med England, og i 1888 kom landet under britisk protektion. Protektionen udvidedes i 1906. Sultanen måtte finde sig i, at englænderne udpegede en mand til at repræsentere guvernøren over »Straits Settlements«.

I 1929 fandt man olie i Brunei, og bortset fra perioden 1941–1945, hvor japanerne beherskede landet, har den britiske indflydelse siden været stærk.

I 1959 offentliggjorde sultanen en forfatning for Brunei. Den blev i 1962 ændret, og valg samme år blev vundet af Partai Ra'ayat, folkepartiet. Dets leder, Azahari, dannede regering. Og det var oprindelig meningen, at Brunei skulle have været en del af Malaysia. Men i 1962 planlagde Azahari en revolte. Den blev iscenesat, mens han selv var på besøg i Manila, og da den slog fejl, rejste han til Indonesien, hvor han slog sig ned. Hans mål var at samle Brunei, Sarawak og Sabah til een stat med ham selv som politisk leder og sultanen af Brunei som statsoverhoved, altså et mål som primært var nationalistisk.

Når opstanden slog fejl, skyldes det, at britiske tropper omgående blev fløjet til det lille land.

Sultanen skyndte sig at tage afstand fra Azaharis planer og opløste såvel statens lovgivende forsamling som fire lokale distriktsråd. Et forretningsministerium blev dannet under sultanens personlige ledelse. Det fungerede indtil 1963, da sultanen ophævede undtagelsestilstanden og efter en ny forfatning indkaldte en ny lovgivende forsamling. Den bestod af 6 embedsmænd, der er medlemmer i kraft af deres embeder, 10 andre funktionærer, som sultanen udpeger sammen med 19 medlemmer, der repræsenterer forskellige interesser. Der var altså ingen valgte medlemmer.

Ministeriet består af den lovgivende forsamlings 6 ex officio medlemmer plus fire af de udpegede medlemmer plus den britiske højkommissær. Sultanen leder selv ministerrådene.

Der findes formelt stadig politiske partier. I 1962 eksporterede Brunei 3.705.000 tons råolie til en værdi af knap 400 millioner kr. I 1962 gik 10.350 drenge og 8.014 piger i Bruneis undervisningsinstitutioner. Realskoler og gymnasier havde som elever 1.510 drenge og 810 piger.

ANZUS

USA kan blive indblandet i striden om Malaysia, har den australske senator Shane Paltridge, der er sit lands forsvarsminister, udtalt på en pressekonference i Tokyo, hvor han var på gennemrejse til Washington. Han sagde, at hvis australske tropper kom under ild under afviklingen af deres pligter i forbindelse med deres deltagelse i bevogtningen af Malaysias grænse til Indonesien, kunne der blive tale om at kræve ANZUS-pagten sat i kraft. Han understregede, at disse perspektiver var blandt de emner, han skulle diskutere med de amerikanske forsvarsschefer. Han sagde dog samti-

dig, at det ikke var formålet med hans rejse at kræve USA engageret i overensstemmelse med sine ANZUS-pligter. Paltridge fortalte under mødet endvidere, at indoneserne var ved at forstærke deres enheder langs Malaysias grænse.

ANZUS står for Australien, New Zealand og US(A).

Paltridge drog ud på sin rejse to dage efter, at den australske regering havde meddelt, at den havde besluttet at stille australske tropper til rådighed såvel for patruljetjeneste i Sarawak og Sabah som for indsats på det malaysiske fastland.

Meddelelsen om den australske deltagelse i vagttjenesten ved Malaysias grænse med Indonesien blev givet af den australske premierminister, McEwen. McEwen sagde endvidere, at indsatsen fandt sted, fordi den malaysiske regering havde rettet henvendelse herom til den australske. USA var på forhånd blevet underrettet om det australske skridt, fremhævede han.

Også fra New Zealand kom tilsagn om øget militær støtte til Malaysia, der også har forelagt FN's sikkerhedsråd en rapport om den indonesiske sammentrækning af tropper op til malaysisk område.

Indonesien forlod FN, fordi Malaysia blev medlem af sikkerhedsrådet.

Indien

STORMAGT

Under den franske premierministers besøg i Indien gjorde indiske politikere det klart for de franske gæster, at den politik, Frankrig indledte over for Peking-Kina gennem sin anerkendelse af Maos stat, også har sin indiske pris. Premierminister Pompidou besøgte Indien ledsaget af sin udenrigsminister, Couve de Murville.

Inderne lod ikke de franske gæster i tvivl om, at en revision af FN's pagt – og underforstået: Kinas medlemsskab i FN – måtte betyde, at Indien blev anerkendt som stormagt

og fik tilkendt en permanent plads i sikkerhedsrådet. Fra indisk side gjorde man gældende, at stormagter ikke alene kunne måles efter deres nucleare destruktionskraft. Også andre forhold, såsom den indiske nations størrelse, var relevante. Fra fransk side menes man at have udtrykt forståelse for det indiske ønske. Indiens position i den afro-asiatiske verden er stadig sådan, at mange af de stater, uden hvis stemmer, der ikke bliver nogen pagt-revision, vil anse det for ønskværdigt, at eventuelt peking-kinesisk FN-medlemsskab med deraf følgende kinesisk mandat i sikkerhedsrådet afbalanceres af et tilsvarende indisk mandat.

KORN MANGEL

Den amerikanske havnearbejderstrejkes virkninger begyndte at blive tydelige i Indien omkring midten af februar. Indien havde igen længere tid importeret ca. 600.000 tons amerikansk hvede om måneden. Havnearbejderstrejken i USA, som begyndte den 8. januar, betød, at fra midten af februar kom der ikke flere amerikanske kornskibe. Dette var dobbelt uheldigt, idet Indien ikke rådede over tilstrækkelige lagre, og nyhøstens korn først kan ventes på markedet i begyndelsen af april. Til gengæld regner man i år i Indien med en særlig god kornhøst på omkring 87 millioner tons.

Den indiske regering skyndte sig at købe 125.000 tons hvede i Australien, men problemet med yderligere hvedekøb i dette land eller i Canada er Indiens fortvivlede valuta-situation. For at kunne købe i disse to lande, hvad man har brug for, behøves kreditter, som den indiske regering ikke i øjeblikket råder over.

Den ukendte faktor i forsyningssituationen er de private kornlagre. Man ved, at visse lagre har været holdt tilbage i håbet om stigende priser, men man har intet klart billede af, hvor store de er. En vigende pris på det private kornmarked fremkaldt af oplysningerne om den forestående rekordhøst kan hur-

Vend

Vigtig meddelelse på den anden side

- De kan roligt klippe,

bladets tekst beskadiges ikke!

tig vendes til det modsatte, hvis ikke regeringen gennem import udefra skaber en prisstabilisator.

Til regeringens forsyningsvanskeligheder er også kommet striden om hindi som Indiens officielle sprog. Den voldsomme modstand mod overgangen til hindi synes at være kommet overraskende for den indiske regering.

Indien gik således ind i sit sekstende år som republik med fortsat betydelige vanskeligheder forude.

ØKONOMI

Da Indien blev selvstændigt i 1947 (republik fra 1950) rådede det over en række betydelige industrier: Bomuld, jute, maskiner, stål og te. Landet havde endvidere et af verdens mest udstrakte jernbanenet, mange veje, havnebyer etc. Der var med andre ord basis for en fornuftig økonomisk udvikling. Landets to første femårsplaner medførte en stigning i nationalindkomsten på 43,4 pct, men skulle denne stigning divideres ud på den enkelte, blev det kun til 18,2 pct. Årsag hertil var befolkningstilvæksten.

Den indiske befolkning er på mere end 450 millioner og vokser med ca. 2 pct. årlig, altså ca. 9 millioner mennesker eller knapt to gange den danske befolkning.

I den femårsplan, som Indien nu er godt inde i, og som løber fra 1961 til udgangen af i år, var en årlig stigning i nationalindkomsten på 5 pct. forudset, hvilket skulle svare til en stigning pr. borger på ca. 3 pct. Imidlertid har man indtil nu kun nået det halve af dette mål.

Den tredje femårsplan har som mål samlede investeringer på 104 milliarder rupees (en rupee: 1,05 kr.). Heraf skulle det offentlige tegne sig for 63 milliarder og private investeringer for 41 milliarder. Hertil kom andre udgifter i den offentlige sektor anslået til 12 milliarder rupees. I planens første tre år kom det offentliges samlede udgifter op på 42 milliarder rupees, eller ca. 56 pct. Om

man således i løbet af de to sidste år når de resterende 44 pct. må anses for tvivlsomt.

De forsøg, der har været gjort gennem yderligere beskatning i enkelte delstater for at skaffe de nødvendige midler, har kun tilvejebragt brøkdele af de summer, man har brug for.

I den tredje femårsplan er lagt stor vægt på udviklingen af landbruget. Men dårligt vejr har gjort, at man i visse år i stedet for at have fremgang i forhold til planens udgangsposition, har haft tilbageskridt hvad omfanget af produktionen angår. Det har været tilfældet såvel indenfor kornproduktionen som med hensyn til bomuld.

Indenfor industrien er det gået noget bedre i planens første år. Ganske vist er man ikke kommet op på den planlagte stigning på ca. 11 pct. årligt, men man nåede det første år en stigning på 6½ pct. og det andet en stigning på 8. Indenfor kunstgødningsindustrien, metalindustrien og den kemiske industri nåede man i de første to år stigninger på 25,9, 25,8 og 38,7 pct. Disse produktionstal var bare ikke i stand til at trække det samlede produktionstal op på højde med normen. Dette skyldes først og fremmest, at tallene for forbrugs-vareindustrien lå ubehageligt lavt, og de vejer tungt til, når der skal gøres samlet status. Iøvrigt var også stigningen i produktionen af elektrisk kraft betydelig.

Resultat af den generelt set dårlige udvikling ventes at blive, at den tredje femårsplan ikke opfylder sit måltal, og at den fjerde plan kommer til at starte på et betydeligt lavere niveau, end det var forudset.

Hvad stålproduktionen angår, så er der foretaget betydelige investeringer i fire forskellige anlæg. Sovjetunionen er involveret i et, USA i et andet, England i et tredje og Vesttyskland i et fjerde. I en senere artikel i »Rapport« vil disse perspektiver blive taget op til en særlig analyse.

Det ventes, at yderligere et eller to stålværker vil nå at komme rigtigt i gang inden den tredje femårsplans udløb. Japanerne er engageret i et af dem.

Da den indiske finansminister i februar 1964 forelagde det budget, som dækker indtil den 31. marts i år, udtrykte han taknemme-

lighed over den hjælp, man havde modtaget udefra, lån fra verdensbanken etc. Men han advarede samtidig mod at låne for mange penge i udlandet, da dette jo skabte voksende gæld med afdrag, der var belastende for betalingsbalancen. Imidlertid synes det i dag vanskeligt at se, hvordan Indien skal få udviklingen til at holde mål med befolkningstilvæksten, hvis ikke det dels gennemfører en hestekur på sig selv og dels møder større forståelse udefra. (Se artikel: IBRD - 7 milliarder).

Latin-amerika

Mexico

MINER

Den libanesiske arkæolog Joseph Tanous kom til den mexicanske delstat Zacatecas for at lede efter en forsvunden aztekisk landsby. I stedet fandt han 16 forladte guld- og sølv-miner, hvorfra nu ventes hentet værdier for mere end 7 milliarder kroner. I foråret 1964 oprettedes, delvis med amerikansk kapital, et mineselskab ved navn »Minera La Bonanza de Mexico«. Aktiekapitalen var 4 millioner kroner. Formålet at genudnytte de forladte miner, som arkæologen havde fundet.

Siden den mexicanske revolution sluttede i 1917 faldt indbyggertallet i den lille mineby Pinos støt fra 30.000 til 3.000. Man dyrkede den ikke særligt opdyrkede jord, og gennemsnitsindkomsten pr. familie lå omkring 600 kroner årligt.

Pinos blev glemt. Det tog det meste af et døgn at ride til de to nærmeste byer, Zacatecas og San Luis Potosi. Nu er vejen blevet udbedret, så turen kan klares på en times tid i bil, og der er lagt elektricitet op til det lille samfund. Man regner med snart at kunne behandle ca. 350 tons malm pr. dag, og lønningerne er gået i vejret til godt 7 kroner om dagen.

Endnu er metoderne i minerne primitive. Udvinningen af gullet og sølvet ligeledes. Den sker ved hjælp af udvaskning efter en metode, som har været brugt i århundreder. Men så snart, man får bygget udvindingsanlægget, som er kalkuleret til 2,8 million kroner, er det, man regner med at kunne behandle de 350 tons daglig.

Når der kommer gang i minerne igen, hæn-ger det måske sammen med, at Zacatecas guvernør, José Rodríguez Elias, selvom han er agronom, har en vis teknisk baggrund.

Hvad den amerikanske investering angår, så var den simpelthen betingelse for, at mine-driften kom i gang igen.

Giv 35 øre ud - spar 3,50 kr.

Klip denne kupon ud og send den i et brev med tydeligt navn og adresse til Rapport, Skovfaldet 2 G, Århus N. De får så første årgangs kommende 9 numre - ialt mindst 296 sider som dem, De netop har læst - for kun 26,00 kr. Det er meget billigt. De betaler først når De modtager nr. 2.

Navn _____

Adresse _____

Chile

VOLDGIFT

Det britiske udenrigsministerium har bedt lord McNair om at overtage formandsposten i en kommission, som skal løse en mere end 60-årig grænsestrid mellem Chile og Argentina. Lord McNair er tidligere formand for Den internationale Domstol i Haag.

Det er Chiles regering, som har henvendt sig til den britiske, fordi grænsedragningen på dronning Victorias tid (1896) formelt fandt sted under Hendes Majestæts protektion. I alt er grænsen mellem Chile og Argentina mere end 5000 kilometer lang. Den strækning, striden drejer sig om, er på ca. 60 kilometer, men adgangen til oliefelter er involveret.

Argentinas regering har tilsluttet sig Chiles forslag om at henvende sig til den britiske regering, da det var den daværende britiske regering, som optrådte på dronningens vegne.

Foruden lord McNair vil direktøren for Englands kongelige geografiske selskab, L. P. Kriwan, tiltræde kommissionen sammen med brigadegeneral K. M. Papworth, der har været leder af den britiske, statslige kortproduktion, og professor i international og luftstrømning ved Londons Universitet, D. H. N. Johnson.

Ifølge en aftale fra 1881 mellem Chile og Argentina skulle grænsen mellem de to lande følge »De højeste tinder, som deler vandet«. Men desværre følger vandskellet ikke altid tinderne. Selv med den britiske dronning som titulær voldgiftskvinde var Chile og Argentina lige ved at komme i krig i 1898. En direkte forhandling mellem deres to præsidenter afværgede dette, og alt ordnedes på bedste måde – med undtagelse af det pågældende stykke ved Punta Arenas i et landskab, der er gennemskåret af dybe fjorde.

Argentina

VALG

Den 14. marts finder betydningsfulde valg sted i Argentina. Ganske vist er kun ca. halvdelen af nationalforsamlingens pladser omfattet af valget, men det er til gengæld første gang, siden regeringen Illia blev dannet i oktober 1963, at de argentinske vælgere får mulighed for at give deres opfattelse til kende. Foruden valg til nationalforsamlingen finder også visse provinsvalg sted.

Dels på grund af valglovens udformning og dels på grund af mange divergerende opfattelser inden for deres egne rækker optræder peronisterne under mange forskellige betegnelser. Men valget vil alligevel kunne give et vist indtryk af deres samlede styrke.

*

Den argentinske regering har i en officiel erklæring tilkendegivet, at den vil bekæmpe

visse ny-nazistiske grupper, som i den senere tid har stukket hovedet frem. Det hedder i erklæringen, at man energisk vil undertrykke alle bevægelser, som går ind for forfølgelse af andre mennesker på grund af disses race eller tro. Disse bevægelser dækker deres aktivitet bag en falsk nationalisme, hedder det videre i erklæringen.

Cuba

BOYKOT

Den interamerikanske arbejderorganisation har i en resolution anbefalet fagforeningsboykot af Cuba. Anbefalingen, som skal vedtages i de 25 medlemslandes landsorganisationer for at være effektiv, blev til under et møde i Mexico. Samtidig fordømte de interamerikanske arbejderrepræsentanter militærdiktaturet i Honduras og »manglen på fagforeningsfrihed og overgrebene i Spanien«.

Brasilien

FOLKEVOGNE

Folkevognsfabrikkerne agter at fordoble investeringen i deres brasilianske fabrik. I øjeblikket er investeret ca. 700 millioner kroner, og den daglige produktion ligger på 300 vogne. Den yderligere investering af 700 millioner kroner vil bringe kapaciteten op på 600 vogne daglig.

I øjeblikket beskæftiger Folkevognsfabrikkerne i Brasilien ca. 10.000 brasilianske arbejdere. Nyinvesteringen ventes over en tre-fireårig periode at bringe antallet af arbejdere op på 16.000. Da VW agter at købe $\frac{3}{4}$ af det, der skal til for at gennemføre udvidelsen, i Brasilien, anslår fabriksledelsen, at denne over en flerårig periode vil skabe arbejde til andre 25.000 arbejdere.

Når udvidelsen er færdig, regner man med, at Brasiliens folkevognsfabrikker udgør den største vesttyske investering uden for Vesttysklands grænser.

Panama

NY KANAL

Undersøgelserne i forbindelse med en ny kanal tværs gennem det mellemamerikanske fastland er nu sluttet. De amerikanske planer for kanalen går ud på at skabe en vandvej i plan med havets overflade. Der kan blive tale om at føre den igennem et af tre lande: Panama, Colombia og Nicaragua. I praksis mener man dog, at valget kun står mellem de to førstnævnte.

Baggrund for ønsket om en ny »Panamakanal« er, at den nuværende kanal ikke kan tage skibe af alle størrelser og er ret kompliceret at dirigere. Muligheder for udvidelse findes ikke. Det er i forbindelse med planerne om en ny kanal, at man har drøftet den fredelige anvendelse af atomsprængladninger.

USA's planer for den nye kanal går ud på, at bygherren, det vil sige USA, skal administrere den, indtil den har betalt sig. Den skal garanteres holdt åben for alle skibe uden diskrimination, og kanalens værtsland skal ikke have egentlige afgifter af den. Dets profit skal ligge på det indirekte plan, gennem de industrialiseringsmuligheder, som kanalens bygning vil være ensbetydende med.

Den nuværende kanal med dens komplicerede slusesystem beskæftiger ca. 14.000 mennesker. Den fremtidige, som man tidligst regner med at kunne begynde at bygge om fem år, vil højst give arbejde til knap 1000 højt specialiserede teknikere.

I forbindelse med de amerikanske undersøgelser og forsøget på at spille flere stater ud mod hinanden for at få det mest fordelagtige aftalegrundlag for kanalen, har Panamas regering erklæret, at den vil overveje at bygge en ny kanal for egen regning, men med lånte penge. Forudsætning for dette standpunkt er dog, at tankerne om anvendelse af atomsprængladninger viser sig praktisk gennemførlige. Det er Panamas udenrigsminister, Fernando Eleta Says, der har fremsat udtalelserne om Panamas mulige direkte engagement.

IBRD

7 MILLIARDER

Verdensbanken, IBRD, International Bank for Reconstruction and Development og de med den nært beslægtede organisationer, International Development Association, IDA og International Finance Corporation, IFC, har offentliggjort deres tal for perioden 1963–64. For anden gang er deres lån og investeringer på et år nået op over 1 milliard dollars, ca. 7 milliarder kroner. IBRD tegner sig for 810 millioner dollars i lån, IDA for 283 millioner dollars i kreditter og IFC for 21 millioner dollars ydet som lån og på anden vis.

Verdensbanken, IBRD har ydet sine 810 millioner dollars til 37 forskellige projekter indenfor det regnskabsår, som sluttedes den 30. juni 1964. Dermed nåede bankens samlede ydelser ud over verden op på mere end 35 milliarder kroner.

Asien og Det mellemste Østen har fået broderparten af IBRD-pengene i det nævnte regnskabsår, nemlig ca. 275 millioner dollars. Latinamerikanske lande har fået ca. 258 millioner dollars, europæiske 145 millioner og afrikanske 91 millioner. Formosa, Liberia, Malta, Mauritius, New Zealand, Portugal, Spanien og Tunis var alle førstegangs låntagere.

Finansieringen af kraftværker slugte de fleste af disse penge, ialt ca. 375 millioner dollars. F. eks. fik Venezuela 85 millioner dollars, Malaysia 52 og Columbia 50 millioner. Transportprojekter af forskellig art tegnede sig med 314 millioner dollars for andenpladsen i statistikken. Japan, Mexico, Jugoslavien og Spanien fik indenfor denne kategori de største summer. Tunis, Peru, Pakistan og New Zealand fik penge til havneprojekter, og Pakistan fik 15 millioner dollars til en gasledning. Til industriel udvikling ydedes ialt 73 millioner dollars. Af disse fik Alger 20,5 millioner dollars til et anlæg til at gøre gas flydende. Det er første gang IBRD har støttet et projekt af denne art.

Kun to lån på ialt 27 millioner dollars blev ydet indenfor landbrugs- og fiskeri-sektoren. Formosa fik 8 millioner dollars til indkøb af fiskefartøjer og Chile 19 millioner til fremme af kvægavl. IBRD har dog understreget, at man gerne vil udvide antallet af lån indenfor landbrugssektoren.

Malta fik 2 millioner dollars til et havvandsdestillationsanlæg.

IBRDs virksomhed er ikke indskrænket til udlån af penge. Man havde f. eks. to studiegrupper i henholdsvis Marokko og i Papua og Ny Guinea for at de kunne fremsætte udviklingsforslag. Endvidere gjorde folk fra verdensbanken tjeneste som økonomiske rådgivere for regeringerne i Den dominikanske Republik, Chile, Columbia, Ghana, Libyen, Nigeria, Pakistan, Panama, Philippinerne og Sudan. IBRD organiserede også et studie af vandkraft-reserverne i Vest Pakistan, undersøgte de tekniske og økonomiske muligheder for oprettelse af en jernbane i Gabon til transport af jernmalm, så på betydningen af vejnettets udvidelse for landbruget i det sydlige Paraguay og begyndte en rapport om mulighederne for en udvikling af Costa Ricas jernbanenet og havnefaciliteter.

Ialt havde IBRD i det omhandlede regnskabsår indtægter på 219 millioner dollars, deraf 33 millioner i provision af lån. Tilbagebetaling af direkte og gennem IBRD skaffede lån beløb sig til 267 millioner dollars. Den franske nationalbank overtog de sidste 58 millioner dollars af et af de første, store IBRD lån, som Frankrig havde fået i 1947 for at stabilisere sin import af varer nødvendige for genopbygningen.

17 nye lande blev medlemmer af IBRD, og antallet af medlemsstater nåede dermed op på 102. De nye medlemmer var: Alger, Burundi, Cameroon, Den centralafrikanske Republik, Congo Brazzaville, Congo, Dahomey, Gabon, Guinea, Kenya, Malagasy (Madagascar), Mali, Mauretanien, Ruanda, Tchad, Uganda og Trinidad-Tobago. 16 af de nye medlemmer var altså afrikanske stater.

Ialt har samtlige 102 IBRD medlemmer tegnet sig for en kapital på godt 21 milliarder dollars, ca. 147 milliarder kroner. Tegnet er nøgleordet. Der er ikke tale om, at staterne på een gang har erklæret sig villige til at yde

den nævnte sum, den er ensbetydende med deres maksimale forpligtelse over en årrække.

Hvad IDA angår så bragte de 283 millioner dollars i 1963-64 organisationens samlede investeringer op på 778 millioner dollars pr. 30. juni 1964. De samme sytten stater, som tiltrådte verdensbankens organisation, blev også IDA-medlemmer. Det samlede medlemstal nåede dermed op på 93 og den tegnede kapital på 987.445.000 dollars, eller knapt 7 milliarder danske kroner. Da IDA ved regnskabsårets afslutning kun rådede over kapital, som ikke allerede var lovet væk, til godt 8 måneders virke, stillede forslag om, at man skulle udvide organisationens kapital med 750 millioner dollars. Disse penge skulle ydes af 17 lande - ikke de samme som de før nævnte - og staterne skulle først være betalingspligtige, når 12 af disse lande havde erklæret sig villige til at betale de bidrag, det var foreslået dem at yde, ialt mindst 600 millioner dollars. En enkelt stats tilsagn om ekstraydelse skulle altså først effektiviseres når 11 andre stater også havde sagt til, og den samlede sum var 600 millioner dollars eller derover. Dette system fastholdtes, for at man ikke skulle komme til at opleve, at nogle enkelte betalte, mens resten lod være.

IFCs 21 millioner dollars fordeltes på 18 investeringer. De 16 af dem foregik udelukkende eller delvis gennem opkøb af aktier, én ydelse var et lån til køb af aktier, mens den sidste blev brugt til reorganisering af et selskab, som IFC tidligere havde investeret i. Med de 21 millioner nåede IFCs samlede forpligtelser op på 111 millioner dollars, eller mere end den samlede indbetalte kapital på ca. 99 millioner dollars. IFC fik fem nye medlemmer: Jamaica, Kenya, Korea, Malagasy og Uganda. Det samlede medlemstal var herefter 78.

I en redegørelse som IBRDs, IDAs og IFCs fælles præsident, George Woods gav i september i Tokyo sagde han, at man for fremtiden ville lægge større vægt på landbrugsplaner og undervisning. Han understregede, at et samarbejde med FN og dets underorganisationer var indledt i denne forbindelse. I øjeblikket havde man, sagde han, 21 landbrugsprojekter under overvejelse.

George Woods talte også om de problemer, som indskrænkede verdensbankens muligheder for at yde hjælp. Det største var mangelen på fornuftige, økonomisk sunde projekter fra udviklingslandene. Dette var årsagen til, at banken i stadig større grad stillede eksperthjælp til rådighed for medlemslandene, så man kunne få de rigtige projekter frem. Blandt andet var man i gang med at oprette to rådgivningskontorer i Afrika med det ene formål at give de afrikanske medlemsstater hjælp til at finde frem til de bedste planer. Udviklingen langs disse retningslinier var dog stadig af beskeden karakter i forhold til behovet, sagde Woods.

Banken havde også, fortsatte Woods, i den sidste tid lettet på sine lånebetingelser. Men denne politik var blevet vanskeliggjort af en

tendens hos medlemslandene til at være mere tilbageholdende med at stille midler til rådighed for bankens virksomhed. Han understregede, at en stadig strøm af kapital var nødvendig, hvis ikke visse stater skulle komme ud i kriser på grund af, hvad de skyldte og skulle betale i afdrag. For at kunne nedsætte afdragene, var det dog også nødvendigt at låntagerne bragte deres betalingsbalancer i orden, så de kunne betale deres ydelse til tiden. På den anden side måtte man fortsætte med at yde mere langfristede kreditter, idet det ofte var de kortfristede, som havde voldt modtagerlandene vanskeligheder.

Historie

Den internationale bank for genopbygning og udvikling, verdensbanken, blev skabt under et stiftende møde, som repræsentanter for 44 af de Forenede Nationer holdt i Bretton Wood i USA fra 1.-12. juli 1944. Officielt blev banken grundlagt den 27. december 1945, da 28 nationer under et møde i Washington skrev under på dens statutter. Den egentlige »bankvirksomhed« begyndte et halvt år senere. Det hedder i statutterne, at formålet med bankens oprettelse er at støtte dens medlemslandes genopbygning og udvikling ved at være med til at skaffe kapital til produktive formål. Ifølge bestemmelserne skulle bankens medlemslande betale 2 pct. af det beløb, de havde tegnet sig for i guld eller dollars, mens 18 pct. skulle betales i medlemslandets valuta. Banken kunne dog ikke disponere over disse 18 pct. uden efter aftale med medlemslandet. De resterende 80 pct. et land havde tegnet sig for, var i realiteten blot en reserve. Visse lande, først og fremmest USA, ydede dog fra starten betydeligt mere, end de var forpligtet til og var dermed med til at effektivisere bankens arbejde.

Europa

Danmark

U-lands forbund

Få steder er talt så meget om u-lande som i Danmark. Få steder er gjort så lidt. Og for årets »buketter« skal nok vise sig at være en yderligere hemske for virkelig aktivitet, selv om udenrigsminister Per Hækkerup utvivlsomt har den allerstørste forståelse for problematikken i vort forhold til u-landene. Vilje på politisk plan er bare ikke nok. Derfor arbejder man i øjeblikket på at skabe et »Dansk u-lands forbund«. Meningen er at søge at skabe et samlande organ for igangværende, private initiativer, samtidig med at man - og

U-lands forbund. Bedre kontakt fra menneske til menneske. Billedet er fra den »danske landsby« Iguersafen i Kabylien. — Se Richard Andersens brev på bagsiden.

det er væsentligst — bringer nye kredse i kontakt med u-landene.

Meningen med et sådant u-lands forbund skulle ikke være konkurrence med igangværende initiativer. Tværtimod. Det skulle støtte deres videre udbredelse. Men derudover skulle forbundet virke inspirerende for oprettelsen af u-lands foreninger og aktiv-grupper i alle danske byer. Bagtanken er den enkle, at kun hvis man får mange flere engageret, kommer man videre. U-lands forbundet skulle sørge for fremme af støtte til unge fra u-landene, for fremme af import af u-lands varer, for fremme af kulturelle og politiske forbindelser, for mere konkret viden.

Gennem direkte kontakter med udviklingslandene skulle endvidere gøres en indsats for at fremme dansk finansiering af deres forskel-

lige projekter, ligesom forbundet i hastesituationer selv skulle have midler og styrke til at gribe ind.

For nylig fremsattes i bladet »Kommunen« forslag om, at man på det kommunale plan søgte at finde en løsning på kernepunktet i al u-lands hjælp: Pengenes fremskaffelse. Tanken var den enkle, at det skulle ske via kommuneskatten.

Det var et interessant forslag. Og kan det ikke realiseres på officielt plan, kunne en del af det måske udnyttes på privat.

Et u-lands forbund skulle ikke være en ny form for foredrags-forening. Det skulle snarere, for at sige det enkelt og åbent, være en samling af forskellige grupper, som ville påtage sig at gøre et alsidigt informationsarbejde.

Opbygningen er tænkt demokratisk med en-

kelt-foreninger, som delegerer folk til en forbundskongres, der vælger en styrelse. Planen er snarest at nedsætte en forberedende komité, så man allerede næste forår kan vælge ledelse.

For at starten kan blive bred, er det derfor nødvendigt, at man allerede nu begynder at spekulere på, hvilken endelig form og hvilket endeligt indhold et sådant forbund skulle gives. Hermed være ikke sagt, at initiativtagerne ikke har klare forestillinger. Naturligvis har de det. Men mange tænker som bekendt bedre end få. Mange har også som regel flere erfaringer end få. Kunne man tænke sig at være med i en u-lands indsats, er man derfor meget velkommen til at skrive til »Rapport«. Et brev til bladet vil medføre, at man modtager udkast til statutter for u-lands forbundet. Og det vil så være overladt til de enkelte i deres egne kredse at opbygge lokalforeningerne.

Man kan måske indvende, at et demokratisk opbygget apparat nemt kommer til at præges af en vis træghed. Det behøver dog ikke at være tilfældet. Og vi har i hvert fald betydelig erfaring for, at de igangværende initiativer ikke er blevet kvikkere af at støtte sig kraftigt til hel- og halvofficielle pengekasser. Man behøver bare at minde om det gigantiske møde, som holdtes i København for flere år siden. Masser af navne. Masser af direktører. Og hvad er der sket? Pengene fra de store fjernsynsshow har man ikke engang været i stand til at anvende — i en verden, hvor to trediedele af menneskene lever i u-lands samfund.

»Rapport« imødeser sine læsers reaktion.

Debat

Scharnbergs forslag

Forfatteren Carl Scharnberg har sagt ja til en anmodning om at tiltræde Rapportens redaktion. Hans opgave vil først og fremmest være at anmelde radioens, fjernsynets og dagbladens behandling af udenrigspolitiske problemer med tilknytning til u-landene. Han har selv pointeret, at han ikke ved så forfærdelig meget om disse ting. Og det var lige netop det, vi ønskede, at han ikke skulle. For vi vil gerne have selve debatten om formidlingen af udenrigspolitiske informationer inddraget i den emnekreds, som Rapport beskæftiger sig med.

I aktuel tilknytning hertil fremsatte Carl Scharnberg på udenrigsminister Per Hækkerups nedrustningskonference på Christiansborg et forslag om, at Per Hækkerup hver tredje måned, altså mindst tre gange årligt (hvis man trækker folketingets sommerferie fra), skulle lægge op til en udenrigspolitisk debat. Da det var under en nedrustningskonference, forslaget blev fremsat, skal Per Hækkerup ifølge en artikel i »Ekstrabladet« den 11. fe-

bruar havde svaret, at partierne ikke har udtrykt ønske om nogen nedrustningsdebat.

Næh, det skal de nok være sig for. For spørgsmålet om nedrustning kan ikke gribes ud af sin udenrigspolitiske sammenhæng. Alene derfor havde Christiansborg-konferencen også slagside. Og skulle man med jævne mellemrum gennemføre generelle udenrigspolitiske debatter i det danske folketing, ville det sikkert hurtigt vise sig, at bortset fra nogle få enlige svaler som socialdemokraten Holger Eriksen, venstremændene Per Møller og Per Federspiel og Kai Moltke, SF, er de fleste af de ærede medlemmer så temmelig uvidende om, hvad der sker syd for Paris, øst for Berlin og vest for Washington. Dette gælder også for adskillige af medlemmerne af det udenrigspolitiske nævn, som næsten helt er henvist til embedsmænds informationer og opfattelse.

Uvidenheden er ikke angribelig. For i det lokale lovgivningsarbejde bebyrdes folketingsmedlemmer i den grad med arbejde, at de har nok at se til. Det er altså ikke folketingsmedlemmerne, der bestiller for lidt, eller som er ubegavede. Det er simpelthen strukturen, det er galt med. I stedet for ét udenrigspolitisk nævn burde man sikkert have flere mindre, så folketingsmændene kunne specialisere sig.

Naturligvis er det lettest at være udenrigsminister, hvis man er den eneste, som – stadig bortset fra de enkelte undtagelser – ved noget. Men skyldes en ofte påpeget manglende interesse for folkestyrets problemer ikke netop, at det kniber med fornyelsen indefra. De, som rettelig burde tage initiativet, er så fastgroet i vanetænkning, at de næsten permanent befinder sig i forsvarsposition overfor det heldigvis stadig kraftigere pres udefra, først og fremmest ungdommens pres.

Nu ville det naturligvis være urimeligt, om Per Hækkerups konference-initiativ medførte, at man begyndte at skælde ham ud for det. Og det skulle undre meget om denne dansk efterkrigstids mest bramfri udenrigsminister ikke også husker det rigtige i noget af det, som han måske i første omgang kommer til at afvise, fordi det er sværere fordøjeligt for de mange, som er afhængige af ham, end det er for ham selv. En struktur-forandring i hele vor måde at gribe de udenrigspolitiske problemer an på, ville sandsynligvis først og fremmest møde modstand fra visse embedsmandskredse. Men man bør, inden det bliver ret meget mere for sent, gøre sig klart, at skal det danske folk ikke degenerere til et uvidende folk, så kommer man oplysningsmæssigt til at sætte ind overfor alt det, der sker ude omkring og som har gjort selve begrebet udenrigspolitik til noget meget mere nuanceret, end det tidligere var.

Scharnbergs forslag fortjener således først og fremmest at blive betragtet som et forsøg på igangsatte initiativ. Det gør ikke så meget, hvis der kommer noget helt tredje ud af det. Bare der sker noget.

Skulle man betragte vore bemærkninger om folketingsmedlemmernes uvidenhed som frække og flotte, er vi villige til at føre bevis for dem. Det kunne eksempelvis ske i en gruppediskussion mellem folketingsmænd og almindelige, interesserede borgere. Scharnbergs anden idé fra nedrustningskonferencen, nedsættelsen af en udenrigspolitisk komité til for åbne tv-kameraer og radiomikrofoner at besvare udenrigspolitiske spørgsmål fra borgerne, er i denne forbindelse ikke så fejl. Måske skulle den nuanceres lidt i retning af flere komiteer, som gerne måtte have embedsmænd med. Tanken svarer jo nøje til den, Danmarks Radio allerede lader praktisere gennem sit

Debat

Ridder Lembourns U-landskorstog

Forfatteren, folketingsmand, cand. polit. Hans Jørgen Lembourn beklager sig over, at hans vækkelseskampagne for en ny national sag i form af et stort dansk u-landskorps er blevet modtaget så køligt, som tilfældet er, i kredse, der såvist ellers ikke er kendt for manglende støtte til u-landsarbejdet, og Lembourn har navnlig besværet sig over den reserverede holdning hos folk, der – som han siger – er enige med ham i princippet.

I virkeligheden er Lembourns tro på, at andre i princippet er enige med ham, den første, men langtfra den eneste af de fejlagtige forudsætninger, han går ud fra i sin øjeblikkelige agitation.

Den principielle enighed rækker nemlig ikke ud over sådanne banaliteter som, at u-landsarbejdet er stærkt påkrævet, og at u-landskorps er et af de midler, hvormed det akutte u-landsproblem kan afhjælpes.

Så snart vi forlader disse selvfølgeligers snævre område og giver os til at undersøge hele u-landsproblemet natur og de muligheder, der står os åbne til en positiv og konstruktiv u-landsindsats, melder uenigheden med Lembourn sig.

Det er for eksempel grotesk, når Lembourn nu søger at give det udseende af, at u-landskorps spiller en væsentlig rolle i den samlede u-landsproblematik. Det gør de ikke, og hvad mere er, de kan heller ikke komme til at gøre det selv ved en mangedobling af de nuværende u-landsfrivilliges antal.

program »Udenrigspolitisk hvem hvad hvor«, hvor spørgere fra hele landet kan komme til orde, og hvor eksperter, der kun sjældent er politikere, svarer.

I andre lande har man gennemført den udenrigspolitiske specialisering gennem oprettelsen af statssekretariater for enkelte verdensdele, enkelte hovedproblemer. Måske er vi for lille et land til den slags. Men til gengæld skulle vi være så vel funderet i det demokratiske, at vi udmærket kunne gennemføre den mere åbne udenrigspolitiske debat, som til syvende og sidst vel var det, Scharnberg syttede efter.

U-landenes øjeblikkelige behov er mangeartede og næsten ubegrænsede i omfang både i henseende til antallet af de ting, man behøver, og i henseende til den fornødne mængde. Derfor er der naturligvis også behov for frivillige fra de rige industrisamfund, og der er behov for mange sådanne frivillige.

Men u-landsfrivillige er ikke, hvad u-landene først og fremmest har brug for. Det er, hvad de også har brug for. Sagen må ses i sin rette sammenhæng. Teknisk bistand til u-landene kræver et meget kompliceret apparat, men u-landskorpset er et hjul i maskineriet, og det er så sandelig et af de mindre. Derfor er der da heller ikke andre end Hans Jørgen Lembourn, der har foregivet, at u-landskorps har en afgørende betydning for løsningen af u-landsproblemerne.

Når Lembourn nu parallelliserer u-landenes behov for tilførsel af kapital og industriudstyr med deres behov for u-landsfrivillige, så kan det i hvert fald ikke være den oprindelige nationaløkonom Lembourn, der fører ordet. Det må definitivt være overgået til den skønlitterære forfatter af samme navn. Det er betragtninger fra litteraturens overdrev, og det har intet med en relevant politisk problemstilling at gøre.

Ingen her i landet drømmer vel om, at man kan løse alle sundhedsmæssige opgaver alene ved det årlige salg af Høstblomsten, ligegyldigt hvor mange frivillige man så end kan få ud at rasle

med bøsserne til fordel for dette i sig selv prisværdige initiativ.

Men Lembourn forestiller sig åbentbart u-landsproblemerne løst ved frivilliges indsats. Han taler i bogen »Umådelige menneske« om at undgå at gøre u-landsindsatsen, kampen imod fattigdommen til et skattepolitisk onde. Ja, han siger direkte: »Jeg tror, der er en tredje udvej mellem på den ene side opgivelsens katastrofe og på den anden side den politisk umulige særbeskatning: oprettelsen af et dansk u-landskorps.«

Rent bortset fra, at vi jo allerede har et sådant korps, og at ovenstående ingeniørlunde er en udtømmende karakteristik af de forhåndenværende muligheder, så røber det i mine øjne en indstilling til u-landsproblematikken, der nødvendigvis må føre til skinløsninger af den art, Lembourn nu gør sig til talsmand for.

Den skattetekniske side af u-landsbistanden behøver ikke at antage *særbeskatningens* form, men at foregøgle skatteborgerne i de rige industrisamfund, deriblandt Danmark, at u-landsproblemerne kan løses uden statslig bistand af et omfang, som kun kan tilvejebringes ved skatteudskrivning, kan kun karakteriseres som dilettanteri.

U-landenes politiske mål er total ligestilling med de materielt bedst stillede samfund i verden. Realiseringen af en sådan målsætning går over øget økonomisk vækst, og udgangspunktet for denne proces er en hurtig og omfattende industrialisering.

U-landenes største og mest akutte behov er behovet for kapitaltilførsel og industriudstyr. Det er et behov, der i det væsentlige kun kan dækkes af Vestens rige industrisamfund plus – i stigende grad – Sovjetblokkens industrisamfund, og den altafgørende politiske forudsætning for de nødvendige investeringer i u-landenes eget produktionsapparat er derfor fortsat politisk samarbejde og et stærkt udvidet samarbejde mellem Øst og Vest og mellem Nord og Syd.

Opgaven er – både for Øst og Vest – at tilvejebringe en bedre og mere retfærdig koordinering af de økonomiske kræfter i verden, at introducere en plan-

økonomisk orden i global forstand. Det er produktivitetsstigning i den globale egnsudviklings og den globale fulde beskæftigelses tjeneste, der er tale om, og det vil sige økonomisk politik og social politik på internationalt plan.

Det drejer sig aldeles ikke om at imødegå kommunismen overalt i u-landene, som Lembourn synes at tro, eftersom han gerne citerer den grimme amerikaners eksempel til støtte for sine synspunkter og fortrinsvis bruger USAs Peace Corps som model for sit danske drømmekorps.

Men det amerikanske Peace Corps har en delvis ideologisk orientering, der efter min mening ikke bør lægges til grund for nogen dansk u-landsbistand, og som – hvis den blev indført – ville tilintetgøre den tværpolitiske enighed, der hidtil har været et af de mest positive elementer i den hjemlige u-landsdebat.

Lembourn benægter nu, at det amerikanske Peace Corps har nogen ideologisk orientering, hvad der kun kan betyde, at han end ikke har sat sig ind i de forhold, han fremkalder som model for en øget dansk indsats.

Public Law 87-293, som er grundlaget for det amerikanske Peace Corps, stipulerer, at der i de amerikanske u-landsfrivilliges »hensigtsmæssige« træningsprogram skal indgå »instruktion i kommunismens filosofi, strategi, taktik og trusel«.

I træningsprogrammet selv – »Peace Corps Training Program. A Guide to its Basic Components« – hedder det, at undervisningen i »World Affairs« bl. a. skal give eleverne »en klar forståelse af brugen af ideologi som våben med særlig fremhævelse af kommunismen som et ideologisk våben. Magtpolitikens strategi og taktik i historisk perspektiv, men med understregning af øjeblikkets gruppedannelser i international politik. Grundelementerne i den kommunistiske magtpolitik: »Proxy wars«, undermineringsvirksomhed, psykologisk krigsførelse, paramilitære operationer, økonomisk krigsførelse, spacemanship, må alle beskrives, illustreres med aktuelle og relevante eksempler og diskuteres.«

Det siges også, at »en oversigt over

de historiske forbindelser mellem USA og Sovjetunionen bør kulminere i og være koncentreret om aktuelle udslag af den »kolde krig«. Undersøgelser og diskussion af faktorer som: NATO, Berlin, Topmødeproblematik, FN, bør illustrere mangfoldigheden af fronter og taktiske forhold, af stød og modstød. Særlig vægt bør lægges på aktuelle erklæringer og officielle standpunkter fra USAs og Ruslands side, og de omstændigheder, der udgjorde udgangspunktet for denne stillingtagen.«

Litteraturlisten til dette afsnit i træningsprogrammet omfatter 9 publikationer, hvoraf 5 direkte omhandler kommunismen og den kolde krig, og hvori er indbefattet US Congress, House Committee on Un-American Activities: »Facts on Communism«, vol. I-II, 1960-61.

Jeg anfører ikke disse kendsgerninger vedrørende det amerikanske Peace Corps for at øve kritik af USA ud fra, hvad »Berlingske Tidende« (7. februar) i misforstået iver for at forsvare Lembourns u-landspolitiske anskuelser kaldte et »venstreorienteret anti-europæisk og anti-amerikansk synspunkt«. Jeg er muligvis venstreorienteret, men hverken anti-europæisk eller anti-amerikansk, hvad der også burde være Det Berlingske Hus bekendt, og jeg kunne med største lethed anføre mange argumenter for stormagten USA's ideologiske orientering af sit fredskorps, sådan som verden ser ud i dag, og sådan som USA's stilling i denne verden nu engang er på godt og ondt.

Men spørgsmålet om det amerikanske fredskorps' ideologiske orientering har kun relevans i denne forbindelse, når det rejses for at få afgjort, om et sådant element bør indgå i et øget dansk fredskorps, og det bør det efter min mening så afgjort ikke.

Indtil Lembourn har leveret offentligheden mere overbevisende vidnesbyrd om sin positive indstilling til u-landene og sin sympatiske forståelse af deres problemer, end han har gjort i »Hvide mand – hvad nu?« og »Umådelige menneske«, bør han nok afholde sig fra at posere som u-landenes specielle velgører i dansk politik.

Realitetsgrundlaget – eller rettere

det manglende realitetsgrundlag – for sit u-landskorpsforslag har Lembourn nok karakteriseret bedre, end andre kan gøre det, ved at pege på Gunnar Nu-Hansen og Børge Outze som egne ledere af en sådan virksomhed. Hvorfor ikke Ombudsmanden, Sejr Volmer-Sørensen, prins Knud, Klaus Ribbjerg, Ove Hoff eller professor Tribini?
Jørgen Schleimann.

KOMMENTAR

Seidenfaden

I »Fremtiden«, der blandt sine helsides annoncører har »Kampsax«, »A. P. Møller« og »Ø.K.«, har den ansvarshavende redaktør, Erik Seidenfaden, skrevet om protest-resolutions-politik. Det skulle han ikke have gjort. For han har kun opnået at understrege, hvor lidt han forstår af det, der sker i nutiden.

Seidenfaden mener, at en »bestemt ensidighed, den såkaldte venstreorienterede«, er fremherskende i dansk udenrigspolitisk debat, og fastslår senere, at »mangelen på virkelighedssans er symptomatisk for en væsentlig del af det, der går for udenrigspolitisk interesse i Danmark. Den bærer et stærkt præg af infantilitet«.

For nylig besøgte den europæiske økonomiske samarbejdsorganisations generalsekretær, forhenværende dansk finansminister Thorkil Kristensen, Danmark. Han sagde blandt andet, hvad Seidenfadens »venstreorienterede« har sagt i mange år: Dansk u-lands hjælp er for ringe. Dansk u-lands indsats er den ringeste i Europa. Men Thorkil Kristensen er vel også fra Seidenfadens udgangsposition en infantil venstreorienteret?

Arsag til, at det står så ringe til med forståelsen af u-lands problemer herhjemme, er, at en gruppe mænd, hvis diplomatiske og udenrigspolitiske opfattelse stadig befinder sig på Wienerkongressens stade, for længe har behersket en bestemt side af dansk udenrigspolitisk debat, herunder også den, som vender ud mod »Kampsax«, »Ø.K.« og »A. P. Møller«, tre af de danske kolonimagter. Seidenfaden er een af disse mænd. Man kan også sige Saxild-udvalget, der fik navn efter direktør, civilingeniør Saxild, som ikke ville have kritik af apartheid frem i »Dansk Samvirke«s blad. Saxild-udvalget,

som var et af det officielle Danmarks første famlende forsøg på at tilpasse sig efterkrigstidens nye u-lands virkelighed. Og som har væsentligste ansvar for den misere, Thorkil Kristensen også trak frem i lyset.

I sin kommentar giver Seidenfaden udtryk for, at han ikke forstår den danske omsorg for retstilstandene i Spanien. Forklaringen skulle ellers – også ud fra Seidenfadens terminologi – være iøjnespringende. For omsorgen er jo blandt andet udsprunget af, at kredse, som ikke står Seidenfaden særlig fjernt, kredse, hvis udenrigspolitiske opfattelse også ender i gold magtbalance-teori, er villige til at hente Spanien ind i det NATO, hvis fornemste, danske talsmand er Seidenfadens »Fremtiden«-medredaktør: Niels Jørgen Haagerup.

Seidenfaden kan heller ikke forstå, at det bekymrer mange, at vor nære allierede Portugal er involveret i en grov krig i Angola, og at vor anden nære allierede Belgien, som visse kredse gerne så os i både fællesmarked og fællespolitisk pulje med, fører grov kolonipolitik i Congo, så grov, at en ung stat er blevet splittet og titusinder dræbt. At være i alliance med så aggressive regeringer som den belgiske og den portugisiske skulle dog ellers nok kunne bekymre en sikkerheds-interesseret som Seidenfaden. Men nej. For kendetegnet ved Seidenfaden og co.s verdensbillede er jo netop, at det er todimensionalt. Hovedparten af menneskeheden, den irriterende del, der er permanent underernæret, eksisterer ikke i deres ensporede øst-vest opfattelse af storpolitik som magtpolitik i napoleonsk forstand. De har ikke forstået, at mere abstrakte magtmomenter indgår i vore dages helhedsbillede.

Seidenfaden understreger i sin Leder også, at han ikke forstår bekymringen for vor største allierede, USAs fredspolitik i Vietnam, eller at man gider beskæftige sig med fascisten Verwoerd i Sydafrika, hvis økonomi væsentligst bæres af allieret England, allieret USA og fælleskommando-allieret Vesttyskland.

Og så trækker Seidenfaden debattens mest bovlamme traver ud af stalden, det i »Information« skamredne dyr: De, der interesserer sig for disse fænomener, er ikke de samme, som interesserer sig for muren i Berlin, diktaturet i Sovjet etc.

Seidenfaden glemmer her bekvemt, at han ved at have været med til at rette det officielle Danmarks politik mod tilstandene i øst, har gjort det unødvendigt for andre at gøre op-

mærksom på dem. Man behøver ikke at skabe opinion om noget, som man allerede er del af, fordi det er landets politik.

Seidenfaden »afslører« også, at protest-resolutions-politikken, som han kalder den, også har sigte mod dansk indenrigspolitik. Naturligvis har den det. Indenrigspolitik og udenrigspolitik er jo udeleligt to sider af samme sag, som plat og krone er det på en daler. Men Seidenfaden drømmer måske om en af folket, tåbelige politikere som Thorkil Kristensen og andre irrationelle momenter fuldstændigt ugeneret NATO-politik?

Det, Seidenfaden ikke vil begribe, er, at man efter seksten år inden for NATO-familien finder det mest nærliggende at beskæftige sig med dens anliggender. At feje først for egen dør.

Han vil i denne forbindelse glemme, at alle vore officielle forsvars- og udenrigspolitiske vaner er rettet ind efter ganske bestemte retningslinier i af ham selv fremmet klippefast tro på, at de andre er permanent fæle. I seksten år har vor hoveddoktrin været, at kommunister var nogen modbydelige nogen, som ikke havde noget at lade fascisterne høre.

Seidenfadens logik ser med andre ord således ud: Det er klogt og fornuftigt, at hele Danmarks holdning udadtil er en del af en blok, der er rettet mod ganske bestemte udemokratiske og andre forhold i en række østlige stater, fordi vi tror, at disse forhold kan blive til fare for os; men at beskæftige sig med tilstande inden for blokkens egne vægge, der ud fra enhver vurdering er lige så kriminelle, som det blokken postuleres at være rettet imod, det er infantilitet. Man må være en Seidenfaden for at forstå det.

I bred almindelighed er Seidenfadens kommentar også flot. Han får nemlig »rædselsregimenterne i de nye, selvstændige stater« med. Hvad er det for »rædselsregimenter«? Det kaos, belgierne efterlod i Congo og siden har gjort alt for at fremme? Del og hersk. Eller det kaos, Frankrig efterlod i Algier, den million grave, som er plaster på en kolonipolitisk tåbelighed? Eller er det måske opgøret med feudalmagten på Zanzibar, der spøger? For hvor har der i eet eneste af de nye lande været bare spire til noget, der tåler sammenligning med, hvad vor geografisk set nærmeste allierede præsterede for tyve år siden?

Seidenfadens »rædselsregimenter« afslører kernen i hans kommentar. De

sætter fingeren på dansk udenrigs-politisk debats virkeligt ømme punkt: En stor gruppe af debattører ved alt for lidt, fordi de gennem den sidste decade har ladet sig påvirke for ensidigt.

Fremtiden bør tage navneforandring til Fortiden.

KOMMENTAR

Den forsvundne komité

En kreds af meget velanskrevne danskere tog for nogle år siden initiativ til dannelse af en dansk Sydafrika-komité. Man har hørt meget lidt til den. Hvilket arbejde har den udrettet? Hvordan arbejder den i dag?

Alene det at en kreds af borgere, som er kendt, tager et sådant initiativ, er prisværdigt. Men ofte er det jo sådan, at de kendte også er de travle. Spørgsmålet melder sig derfor, om ikke komiteen burde supplere sig kraftigt med nogle af de mange unge, som siden dens dannelse har dokumenteret interesse for de sydafrikanske problemer.

Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Studerendes Fællesråd og mindre organisationer, der kan tale for grupper af dansk ungdom, har ikke bare i ord, men også med gerning bevist, at de er villige til at gøre en indsats for Sydafrikas undertrykte befolkningsmajoritet. Kunne det derfor ikke tænkes, at der herfra kunne rekrutteres ungdom til et arbejdsudvalg, som kunne udtænke nye veje til at hjælpe de betrængte sydafrikanere.

For nogle år siden havde man endnu håb om, at der i et vist samarbejde med Sydafrikas herskende klike kunne findes en fredelig løsning på det sydafrikanske spørgsmål. Dette håb er det ikke realistisk at nære i dag. Flere og flere repræsentanter for Sydafrikas illegale organisationer, og alle afrikanernes politiske organisationer er jo illegale, siger nu åbent, at den fascistisk prægede, hvide sydafrikanske regering, som kun har en minoritet af de hvide vælgere bag sig, udelukkende kan væltes gennem sabotagehandlinger. Som forholdene udviklede sig i Algier, er de også på vej til at udvikle sig i Sydafrika.

Mens det algierske drama udspillede, var der i dele af den danske offentlighed en tragisk tendens til at fejlvurdere situationen. Aftalerne i Evian og udviklingen siden afslørede hvor katastrofalt, mange havde taget fejl. Denne fejltagelse må ikke gentage sig.

Gentagelse forhindres kun gennem indsats, gennem arbejde for at bringe kendsgerninger ud til så vide kredse som muligt. At »Rapport« i den forbindelse vil yde sit er selvsagt. Men det ville være tåbeligt at tro, at det er nok. Der må et bredt funderet, ægte engagement til. Og et sådant engagement opnås kun, hvis stadig større kredse forsynes med facts, facts og atter facts.

Magter den siddende, for den almindelige offentlighed »forsvundne« komité ikke denne opgave, bør den sige enten til eller fra. Problemerne er for mangesidede og komplicerede til, at de kan overlades til sig selv. Selvfølgelig kan man goldt hævde, at de ikke-hvide må klare sig selv, hvis de vil til at føre frihedskamp. Men vil dette ikke betyde, at eksplosionen i Sydafrika muligvis bliver voldsomere, end det er nødvendigt?

Hermed tænkes på, at den sydafrikanske regering hidtil med tilfredshed har kunnet konstatere, at den effektive modstand, dens styreform er blevet udsat for udefra, ikke har været andet end krusninger. Opdager den sydafrikanske regering, at civiliserede mennesker i den vestlige verden ikke i al evighed vil lade sig spille på næsen, kan det måske føre til den ændring i signalerne, som den passive modstand ikke hidtil har kunnet udvirke.

Med andre ord: Går det op for den sydafrikanske regering, at de hvide såvel som de ikke-hvide frihedskæmpere i Sydafrika vil kunne påregne aktiv støtte til en frihedskamp, kan det måske slå den breche i fascisternes mur, som kan medføre en mellemting mellem en Algier-blodig og en ikke voldelig løsning, den mellemting, som altid må være at foretrække, hvis den kan betyde, at man sparer menneskeliv.

Allerede nu er det sikkert realistisk at forberede den allerede Sydafrika-interesserende del af den danske offentlighed på, at tiradernes periode i apartheid-sagen er forbi. Sydafrikanernes ledere er ikke ved at miste tålmodigheden. De har allerede mistet den.

Hvad den sydafrikanske regering mener om forhandlingsløsninger er velkendt. Og netop yderligere understreget. Den internationale domstol i Haag behandler i øjeblikket spørgsmålet om Sydafrikas ulovlige overtagelse af det store Sydvestafrika. Dette har dog ikke forhindret Sydafrikas premierminister Verwoerd og hans håndgangne mænd i at foregribe begivenhedernes gang. For betydelige

statslige midler har de ladet opkøbe store arealer i Sydvestafrika bestemt til oprettelse af de reservater for afrikanere, som er imod både mandat-aftalens ånd og bogstav. Ved således at investere snesevis af millioner i den politik, som hidtil er blevet fordømt fra alle sider, har den sydafrikanske regering klart tilkendegivet, at den ikke et øjeblik har drømt om at bøje sig for en Haag-kendelse, der går imod dens interesser.

De dumme i det spil er alle, som tror, fornuften endnu er repræsenteret i den sydafrikanske regering.

Festival

Den festival, som gennem en årrække har været et kommunistisk parade-nummer, finder i år sted i Algier. For Dansk Ungdoms Fællesråd og andre organer, der hidtil med forskellig motivering har vendt sig imod de kommunistiske festival-arrangementer, kommer hermed et nyt og væsentligt moment ind i billedet.

Meget kan siges om mange unges sammenhobning i et kæmpe-arrangement. Men det bør ikke siges i forbindelse med festival i Algier. Thi at det på mange måder trætte og forslidte Algier har påtaget sig denne opgave, fortjener opmærksomhed, der bør resultere i støtte. De afrikanske stater skal også have lov til at gøre deres erfaringer med masse-arrangementer selv.

Festivalen er i år ikke bare en gigantisk kommunistisk parade, selvom den naturligvis kommer til at indeholde paradenumre, så sikkert som der er heste i et gammeldags cirkus. Festivalen er først og fremmest en mulighed for mange europæiske unge til at møde mange afrikanske unge fra mange lande samlet på eet sted.

Som sådan bør den udnyttes.

Rapport

Adresse: Skovfaldet 2 G,
Århus N.

Telefon: (061) 6 99 58.

Pris: Helårligt 29,50 kr.

Løssalg kr. 3,50,

dobbeltudgaver 6 kr.

Redaktion: Preben Døllerup, Niels Glavind, Søren Kolstrup, Johan Møller Nielsen, Jørgen E. Petersen (ansv.), Bjørn Tinning og Carl Scharnberg.
Tryk: Marselis Tryk, Århus.

Dansk hjælp til en landsby i Algeriet

For godt et år siden deltog fire medlemmer af den danske Algierkomité i en kongres i Alger, hvor man drøftede genopbygningsarbejdet i den nye stat. Efter kongressen tog de danske deltagere på en tur ud i Kabylien for at finde en afgrænset opgave for en dansk hjælpeindsats. Man ville gerne adoptere en enkelt landsby, dels for at koncentrere indsatsen, dels for at give bidragyderne herhjemme en klar fornemmelse af, hvad deres penge bruges til. I samarbejde med de algierske myndigheder fandt man frem til landsbyen Igwersafen, som ligger 50 km øst for Tizi-Ouzou og ca. 30 km fra Middelhavet.

Igwersafen blev næsten helt ødelagt under frihedskrigen. 600 af byens ca. 750 huse ligger endnu i ruin. Regeringen er for længere tid siden begyndt at opføre nogle nye boliger, men arbejdet er gået i stå. Landsbyens beboere ser iøvrigt med en vis mistro på regeringens huse. De er ikke, som kabylerne ønsker dem.

I øjeblikket ligger landsbyen stille hen. Dagligdagen er præget af uvirksomhed og pessimisme. Forsyningerne er sparsomme, den daglige kost yderst ringe. Landsbyens beboere har en fornemmelse af, at de aldrig kommer i gang igen. Det er her, den danske Algierkomité vil træde til. Man vil gennem indsamling og gennem et landslotteri, man håber på i nærmeste fremtid at få Justitsministeriets tilladelse til, sørge for de nødvendige redskaber og de nødvendige husdyr, så Igwersafens mennesker igen kan få noget at bestille, mulighed for at skabe noget og derigennem hjælpe sig selv. Den danske indsats vil i første omgang koncentrere sig om byggematerialer, får, kvæg. Man håber også, der vil vise sig mulighed for at sende et par unge danske ned til landsbyen, for at de kan være der et par år og med hensyntagen til den livsform, som er den tilvante her dybt inde i Kabyliens bjerge, være med til at få landbrugsarbejdet i gang igen.

Komiteen vil gerne i kontakt med folk, som kunne tænke sig at gøre blot en beskeden indsats for dette hjælpearbejde. Alle henvendelser bedes rettet til: Den danske Algierkomité v. Johannes Pedersen, Granbakken 13, Hillerød.

Askov Højskole, den 11. februar 1965.

Richard Andersen.